

METSÄOPINTOPIIRI

- osaamisen vahvistamista yhdessä

PILOTTIRAPORTTI

EUROOPAN UNIONI

Interreg
Botnia-Atlantica
Euroopan aluekehitysrahasto

Enemmän metsästä

Asiakaslähtöisiä palveluita metsänomistajille

SISÄLTÖ

ESIPUHE	1
TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO	5
SISÄLTÖ JA SUUNNITTELU	5
TOTEUTUS	6
Kurssin valmistelu.....	6
Arviointi.....	8
TULOKSET	9
POHDINTA	13
Viestintää kohdennetusti.....	13
Naisten huomioon ottaminen ja aktivointi	14
Tietoa oikeassa muodossa	15
Ilmastonmuutos, luonnonhoito ja luonnontuotteet kiinteäksi osaksi kurssia	15
Kurssin rakenne.....	15
Metsään.fi -palvelun opastaminen osallistavasti	16
Metsäkurssista liikeideaksi.....	16
LIITTEET	17
Liite 1. Ohjelma.....	17
Liite 2. Metsäsanasto	18
Liite 3. Metsästrategia-pohjakaavio	27
Liite 4. Kurssipalautelomake.....	28
Liite 5. Kysely yksityisille metsänomistajille -lomake.....	30
Liite 6. Ilkka 10.11.2019	34

KUVAT

Kuva 1. - Ilmoitus Oma metsä tutuksi-kurssista.	6
Kuva 2. - Mainos Oma metsä tutuksi-kurssista.....	7
Kuva 3. - Kuva kurssilta 24.9.2019.....	8
Kuva 4. - Kuinka hyvin olet perillä metsäsi taloudellisista arvoista?	10
Kuva 5. - Kuinka hyvin tunnet eri metsänkäsittelytavat?	10
Kuva 6. - Kuinka hyvin olet perillä metsäsi luontoarvoista?	11
Kuva 7. - Kuinka hyvin olet/olit perillä metsäsi kulttuurisista ja virkistysarvoista?. .	11
Kuva 8. - Kuinka hyvin olet perillä ilmastonmuutoksen vaikutuksista metsiin?.	12
Kuva 9. - Kuinka hyvin tunnet metsäsuunnitelmasi?	12
Kuva 10 - Kuinka varmasti teet päätöksiä metsääsi koskien?.....	13

ESIPUHE

Enemmän metsästä hanketta rahoittaa Botnia-Atlantica ohjelma (Interreg) yhdessä Västerbottenin ja Västernorrlandin läänien, Pohjanmaan liiton sekä hankkeeseen osallistuvien yhteistyöorganisaatioiden kanssa. Hanke kestää vuoden 2018 elokuusta vuoden 2021 loppuun saakka. Hanketta toteuttavat yhteistyössä Ruotsin maataloustieteellinen yliopisto (SLU), Ruotsin metsäkeskus (Skogstyrelsen), Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti sekä Suomen metsäkeskus. Tavoitteena on selvittää mahdollisuuksia kehittää uudenlaisten metsäpalveluita, joiden avulla voitaisiin mahdollisesti houkutella laajempia metsänomistajaryhmiä ja siten edesauttaa metsäalalla aktiivisesti toimivia tai sinne pyrkiviä yrityksiä lisäämään kilpailukykyään ja kannattavuuttaan. Uuden tiedon avulla hanke määrittelee haasteita ja mahdollisuuksia metsäpalveluiden kehityksessä, mikä toisaalta vahvistaa metsäsektorin innovaatiokykyä. Hyvin kehittyneistä palvelumarkkinoista on hyötyä resurssitehokkaassa ja kestävässä metsien käytössä hankkeen toiminta-alueella: Västerbottenissa, Västernorrlandissa sekä Pohjanmaalla.

Hanke on jaettu kolmeen osaan. Ensiksi tarkastellaan millaista uutta tietoa ja palvelukonsepteja tarvitaan, jotta voidaan vastata metsänomistajien tarpeisiin (WP1). Tämä saatu tieto muodostaa perustan toiselle osalle (WP2), jossa potentiaalisia uusia palvelukonsepteja tarkastellaan ja kehitetään erilaisten pilottien muodossa. Näistä saatuja tietoja ja kokemuksia jaetaan erilaisten koulutusten muodossa (WP3).

Tämä raportti esittelee tuloksia perustuen projektin toiseen osaan (WP2), jossa tiettyä palvelukonseptia on testattu pilottien muodossa. Koska painopiste on uusien tai nykyisten palvelukonseptien innovatiivisten mahdollisuuksien tutkimisessa, pilotti voidaan nähdä myös konkreettisenä ja käytännössä toteutettuna pilottitutkimuksena. Hankkeen pilottien päätavoite on saavuttaa syvempää ymmärrystä palvelumarkkinoista yleisesti

sekä uusien palveluiden kehityspotentiaalista. Pilottien avulla hanke kehittää tietoa yksittäisistä palveluista, jotka yhdessä muodostavat laajempaa kuvaa ja ymmärrystä. Lisäksi kokemuksista Ruotsista ja Suomesta saadaan vertailevaa analyysiä maiden välillä

Suomen metsäkeskus on vastannut tämän pilotin toteutuksesta yhteistyössä Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin kanssa.

Lisää tietoa hankkeesta, sen muista piloteista ja tuloksista:

www.slu.se/rikareskog

TIIVISTELMÄ

Rikare skog/Enemmän metsästä - asiakaslähtöisiä palveluita metsänomistajan päätöksentekoon - projektin tarkoituksena on ollut lisätä ymmärrystä metsänomistajan päätöksenteosta ja kehittää uusia palveluita yritysten kanssa. Syksyllä 2019 järjestettiin metsäopintopiiri, jonka tavoitteena oli vahvistaa metsänomistajan päätöksentekoa. Kurssin paikaksi valikoitui Seinäjoen kansalaisopisto. Kurssille osallistui 11 opiskelijaa ja kurssi kesti kaksi kuukautta. Palautteen perusteella osallistujat kokivat päätöksentekonsa vahvistuneen ja tietonsa lisääntyneen metsäasioista.

Tulevat metsänomistajat ovat haasteellinen ryhmä, koska heillä ei vielä ole virallista statusta metsänomistajana. Viestintä kursseista ja metsäopetuksesta ei tällä hetkellä tavoita riittävän hyvin sukupolvenvaihdoksen kynnyksellä olevia metsänomistajia. Metsäasioissa naiset ovat helposti altavastaajan roolissa, sillä he eivät perinteisesti ole olleet päättämässä metsäasioista perheissä. Metsänomistajina naisia kiinnostaa yhä enemmän metsäasiat ja yhä useampi uusista metsänomistajista on nainen. Tämä tulisi ottaa paremmin huomioon viestinnässä ja koulutuksessa. Kursseja ja opintomateriaaleja suunniteltaessa tulisi lisäksi ottaa huomioon, että kurssinvetäjissä olisi kaikkia sukupuolta edustavia ja eri-ikäisiä henkilöitä. Lisäksi mahdolliset painotukset kurssinvetäjien taidoissa ja arvoissa tulisi ottaa huomioon, jotta kurssilaiset saisivat mahdollisimman monipuolisen kuvan metsäalasta. Metsäalalla on käytössä oma ammattisanasto, joka saattaa hankaloittaa oppimista. Tämän vuoksi metsäsanastoa tulisi välttää ja puhuessa avata termejä mahdollisimman hyvin. Metsät ja niiden yhteys sekä vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat tutkimuksen ja julkisen keskustelun ytimessä, mutta koulutuspalvelut eivät osaa vastata tähän kysyntään vielä tarpeeksi hyvin. Lisäksi metsien monimuotoisuus vaikutuksia tulisi käsitellä kurssilla kokonaisvaltaisemmin.

Fyysisesti tapahtuva kurssimuotoinen oppiminen mahdollistaa helpon vuorovaikutuksen kurssilaisten kesken ja kynnys kysymysten esittämiselle on matala. Kasvotusten tapahtuva opetus sopii erityisesti oppijoille, jotka ovat tottuneet perinteisiin opetusmenetelmiin ja arvostavat henkilökohtaista opetusta sekä asiakaspalvelua. Erityisesti opintoretki metsässä mahdollistaa moniaistillisen oppimiskokemuksen, mikä verkko-oppimisympäristössä ei ole mahdollista.

Metsäsisältöisten kurssin kaupallistaminen on erinomainen liikeidea, sillä monia ihmisiä kiinnostaa metsäasiat. Kurssi tulisi suunnitella niin, että se olisi tarpeeksi tiivis, informatiivinen ja visuaalinen. Verkko-opetuspalveluita metsäkurseina metsänomistajille ei ole vielä paljoa tarjolla, joten markkinoille mahtuu toimijoita, jotka

tarjoavat puolueetonta, laadukasta ja metsäopetusta, jossa huomioidaan erilaiset metsänomistajat ja erilaiset metsänomistamisen tavoitteet. Erilaisille oppija- ja metsänomistajaryhmille tulisi suunnitella kohdennetusti metsäopetuspalveluita. Metsäasiat kilpailevat muun vapaa-ajan kanssa, joten metsäoppimiseen tulisi lisätä elämyksellisyyttä, laadun ja irtioton tunnetta muusta arjesta.

JOHDANTO

Raportissa kerrotaan metsäopintopiirin suunnittelusta, toteuttamisesta, palautteesta ja jatkotoimenpiteistä. Seinäjoella syksyllä 2019 järjestettiin opintopiiri, jonka tavoitteena oli vahvistaa metsänomistajien päätöksentekoa ja lisätä heidän metsätietouttaan. Kurssi pyrkii vastaamaan ongelmaan, jossa metsäopetus ei välttämättä ole kaikille saatavilla yhtä helposti, erityisesti nuorille ja naisille. Tähän haasteeseen pyrittiin vastaamaan järjestämällä kurssi kansalaisopistokurssipohjaisena yhteistyössä Seinäjoen kansalaisopiston kanssa. Koska kansalaisopisto on tunnettu ja laajalle ulottuva, valittiin se opintopiirin paikaksi. Lisäksi naiset käyttävät kansalaisopistojen palveluita aktiivisesti ja opinto-oppaat jaetaan ilmaisjakeluna laajalti.

Ongelmana monilla vallitsevilla metsäkurssilla on, että monet osallistujista ovat jo osaavia ja kokeneita metsänomistajia. Tällaisissa tilaisuuksissa ja koulutuksissa kokemattomimmat metsänomistajat jäävät helposti varjoon kokeneempien metsänomistajien hallitessa keskusteluita ja opetusta. Tyypillinen osallistuja metsäkurssille on yleensä ollut vanhempi mies. Tähän pyrimme saamaan vaihtelua tällä opintokokonaisuudella. Tavoitteena oli toteuttaa uudenlainen ja erilainen metsäkurssi, joka olisi erityisesti suunnattu uusille metsänomistajille, nuorille ja naisille. Kurssiosallistujien määrä haluttiin pitää maltillisena (10-20 osallistujaa), jotta aktiivinen ja osallistava vuorovaikutus olisi mahdollista.

Tämä kurssi järjestettiin Rikare skog -hankkeen (2018-2021) puitteissa. Hanke on rahoitettu EU:n Botnia-Atlantica 2014-2020 ohjelman kautta ja kumppaneina hankkeessa toimivat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) ja Ruotsin metsäkeskus Skogsstyrelsen. Ruotsin opintopiirien vetämisestä vastasi Skogsstyrelsen. Hankkeen tavoitteena on kehittää metsänomistajien päätöksentekoa vahvistavia palveluita ja aktivoida sellaisia metsänomistajia, jotka eivät normaalisti tee päätöksiä metsäänsä koskien lainkaan tai kovin varmasti.

SISÄLTÖ JA SUUNNITTELU

Kurssin tavoitteena on antaa hyvä kokonaiskuva metsänomistamisen eri puolista, metsänkasvun kiertokulusta sekä metsänomistamisen erilaisista mahdollisista arvoista ja tavoitteesta kuten taloudellisista, luonnon monimuotoisuuden liittyvistä, maisemallisista, virkistyksestä ja sukuun ja perinteisiin liittyvistä.

Kurssin tavoitteena oli, että jokainen kurssilainen tekee oman metsästrategiansa eli tavoitetilakartan omasta metsästään, minkä jälkeen hänellä olisi selkeämmät tavoitteet metsänomistamisessa. Kurssi koostui kahdeksasta kahden tunnin kokoontumisesta, jossa jokaisella oli oma aiheensa. Lisäksi kurssin lopuksi järjestettiin kolmen tunnin opintoretki metsään (liite 1).

Kurssimateriaali koostettiin Metsäkeskuksen Metsään -peruskurssien pohjalta, mikä on koostettu asiantuntijoiden ja koulutusvastaavien toimesta. Kurssisisältöä muokattiin osin tälle kurssille ja opiskelijoille sopivaksi. Kurssilla jaettiin kurssimateriaalit printattuina sekä lisämateriaalia oli saatavana, esim. raportti Etelä-Pohjanmaan metsien tilasta, kotimainen metsälehti Aarre, kirjavinkkejä sekä nettisivuja lisätiedoista kiinnostuneille.

Kurssilaisille jaettiin ensimmäisellä kerralla A3-kokoinen oma metsästrategia -paperi (liite 3), jota täytettiin kurssin aikana. Lisäksi ensimmäisellä kerralla osallistujille jaettiin kurssia varten tehty metsäaiheinen sanasto (liite 2). Kurssin luonne oli hyvin keskusteleva ja kysymyksiä muodostui luentojen aikana paljon.

TOTEUTUS

Kurssin valmistelu

Kurssi järjestettiin yhteistyössä Seinäjoen kansalaisopiston kanssa. Ilmoitus kurssista julkaistiin Seinäjoen kansalaisopisto Opinto-ohjelma 2019-2020 -oppaassa (kuva 1), joka julkaistiin koko Seinäjoen alueella elokuun 2019 alussa. Lisäksi kurssista ilmoitettiin Seinäjoen alueen ilmaisjakelulehti Eparissa 21.8.2019 (kuva 2).

Luonto

Ilmoittautuminen alkaa maanantaina 19.8.2019
klo 16.30

87001 OMA METSÄ TUTUKSI - METSÄN OMISTAJUUDEN ALKEET

ti 17.30-19.00, 3.9.2019-29.10.2019

Alvarinpohja, Kirkkokatu 6

lida Viholainen MMM (16 t), Maksuton, max 20 osallistujaa

Metsää omistuksessa ja joitain sille pitäisi tehdä? Tämä kurssi on tarkoitettu aloitteleville metsänomistajille, jotka eivät ole pohtineet, mitä metsällään haluaisivat tehdä ja haluavat lisätietoa vahvista-

maan päätöksentekoaan. Kurssilla tehdään oma metsäsuunnitelma eli mietitään yhdessä metsän omistamisen tavoitteita ja sen käyttöä. Omiin metsiin tutustutaan opastetusti metsään.fi-palvelun kautta. Lisäksi lähdetään toteuttamaan tehtyä suunnitelmaa samalla tutustuen metsänhoidon perusteisiin ja eri metsänhoitomenetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin, metsäverotukseen, suojeluvaihtoehtoihin, puukauppaan tai muihin toimenpiteisiin, jotka vievät omistajan omia tavoitteita metsilleen eteenpäin. Lopuksi kurssilla järjestetään maastopäivä, päivä sovitaan yhdessä erikseen. Kokoontumispäivät: 3.9., 10.9., 17.9., 24.9., 1.10., 8.10., 15.10., 29.10. Kurssi kokoontuu kaupungintalolla Alvarinpohja 3:ssa.

Kuva 1. Ilmoitus Oma metsä tutuksi-kurssista Seinäjoen kansalaisopisto Opinto-ohjelma 2019-2020-oppaassa.

Oma metsä tutuksi – metsänomistajuuden alkeet

tiistaisin 3.9.–29.10.2019 klo 17.30–19.00

Alvarinpohja, Kirkkokatu 6, Seinäjoki

Kurssi on tarkoitettu aloitteleville metsänomistajille.

Kurssilla

- » tehdään oma metsäsuunnitelma
- » tutustutaan omaan metsään opastetusti Metsään.fi-palvelun kautta
- » perehdytään metsänhoidon perusteisiin ja eri metsänhoitomenetelmiin, metsäverotukseen, suojeluvaihtoehtoihin ja puukauppaan.

Kurssiin kuuluu myös maastopäivä. Kurssille mahtuu max. 20 osallistujaa. Kurssi on maksuton.

Lisätietoa ilmoittautumisesta:

www.seinajoki.fi/kansalaisopisto

Kuva 2. Mainos Oma metsä tutuksi-kurssista julkaistu Epari-lehdessä 21.8.2019

Kurssin suunnitteluun kului keväällä ja kesällä 2019 useita tunteja projektipäälliköltä. Kurssiohjelma (liite 1) pyrittiin koostamaan monipuolisesti ajankohtaisilla metsäaiheilla, harjoituksilla, videoilla ja kuvilla. Jokaiseen aihealueeseen pyrittiin löytämään paras asiantuntija kertomaan asiasta. Lisäksi kurssin suunnitteluun osallistuivat Metsäkeskuksen elinkeinopäällikkö Yrjö Ylkänen, joka suunnitteli ja veti metsästrategiamatriisin. Metsätilarakenteen johtava asiantuntija Antti Pajula suunnitteli metsänomistamisesta, metsäverotuksesta ja sukupolvenvaihdoksesta kertovat luennot ja avusti metsäopintoretken suunnittelussa.

Metsäkeskuksen asiakkuuspäällikkö Jouni Aila suunnitteli ja toteutti kasvatushakkuisiin ja eri-ikäismetsätalouteen liittyvän luennon ja projektipäällikkö Iida Viholainen suunnitteli ja veti luennot metsätalouden lähtökohdista ja metsätalouden toimenpiteiden suunnittelusta.

Metsäkeskuksen projektineuvoja Kyösti Sipilä koosti ja veti luennon puukauppaan liittyen. Metsäneuvoja Tapio Kurkikangas koosti keskustelevan luennon metsien suojelun eri vaihtoehtoista. Lopuksi Metsäkeskuksen asiakas- ja luonnonhoidon asiantuntija Ari Louhivaara piti luennon metsään.fi -palvelun käytöstä, jotta jokainen kurssilla oleva pääsisi käsiksi metsätietoihinsa ja osaisi käyttää palvelua.

Viimeisen kerran jälkeen järjestettiin vielä marraskuun alussa opintoretki metsään, jossa tutustuimme eri-ikäismetsäkohteeseen, raivaukseen sekä suojelualueeseen. Näiden esimerkkien oli tarkoitus havainnollistaa luokassa opittuja asioita. Maastokohteessa opiskelijat olivat todella aktiivisia ja kyselivät paljon kysymyksiä. Myös alueen lehden toimittaja oli mukana retkellä tekemässä kurssista ja opituista metsäasioista juttua (liite 6).

Kurssipaikkana toimi Seinäjoen kaupungintalon kokoustila, joka kokonsa puolesta sopi kurssille hyvin. Huoneen pieni koko mahdollisti helpon vuorovaikutuksen ja osallistumisen (kuva 3).

Arviointi

Ensimmäisellä kerralla opiskelijoille jaettiin kaksi kyselylomaketta (liite 4 ja 5), jotka jaettiin myös kurssin lopuksi osallistujille. Kurssipalautteen (liite 4) oli tarkoitus mitata oppimista, päätöksenteon vahvistumista ja opetuksen laatua. Toinen kyselylomake (liite 5) mittasi enemmän osallistujien mahdollisia muutoksia metsänomistajuussuhteessa. Kurssipalaute (liite 4) on tehty yhteistyössä SLU:n projektiyhteistyökumppaneiden Gun Lidestavin ja Elias Anderssonin kanssa. Toisen kyselylomakkeen (liite 5) laatimisesta vastasi Helsingin yliopiston Ruralia -instituutti Anne Matilaisen ja Merja Lähdesmäen johdolla.

Kuva 3. Metsäkeskuksen metsätilarakenteen johtava asiantuntija Antti Pajula kertoi kurssilaisille metsätilan verotukseen liittyvistä asioista 24.9.2019.

TULOKSET

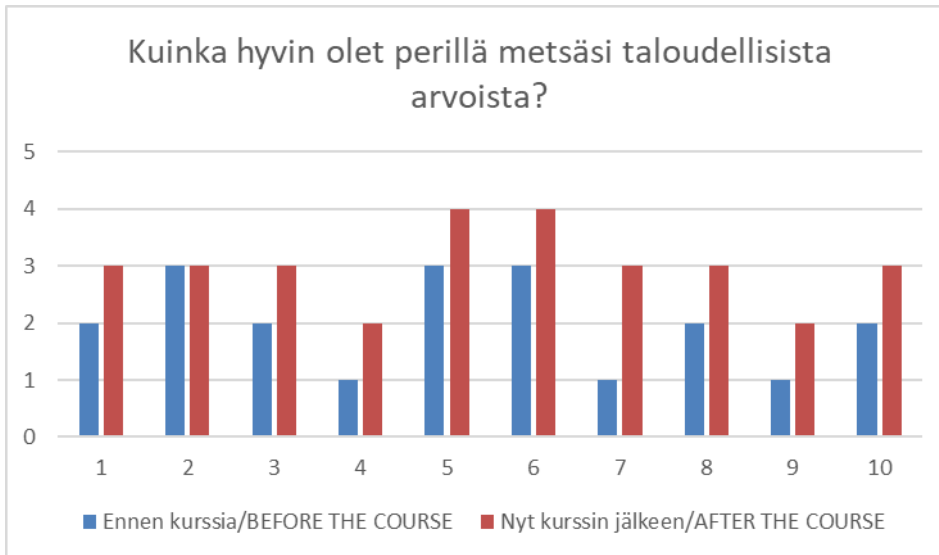
Kurssille osallistui 11 ihmistä, joista 10 vastasi palautekyselyyn (liite 4). Lisäksi osallistujat vastasivat ennen (3.9.2019) ja jälkeen (29.10.2019) ”Kysely yksityisille metsänomistajille” -lomakkeeseen (liite 5), jonka ovat laatineet Anne Matilainen ja Merja Lähdesmäki. Kyselyn tavoitteena on selvittää, miten metsänomistajan metsäsuhde kehittyy ja mahdollisesti muuttuu kurssin myötä. Aineistoa ei oltu vielä 23.4.2020 mennessä syvällisesti arvioitu, mutta lyhyellä tarkastelulla on havaittavissa, että kurssin osallistujien metsäsuhde vahvistui kurssin aikana.

Kurssille osallistujista 50 % oli naisia ja 50 % miehiä. Osallistujien keski-ikä oli 28 vuotta. Osallistujat olivat keskimäärin olleet 4,5 vuotta metsänomistajina. Osallistujissa oli ihmisiä, jotka eivät vielä virallisesti olleet metsänomistajia, mutta heistä oli tulossa pian sukupolvenvaihdoksen kautta metsänomistajia. Keskiarvosanaksi kurssi sai 4 eli hyvä.

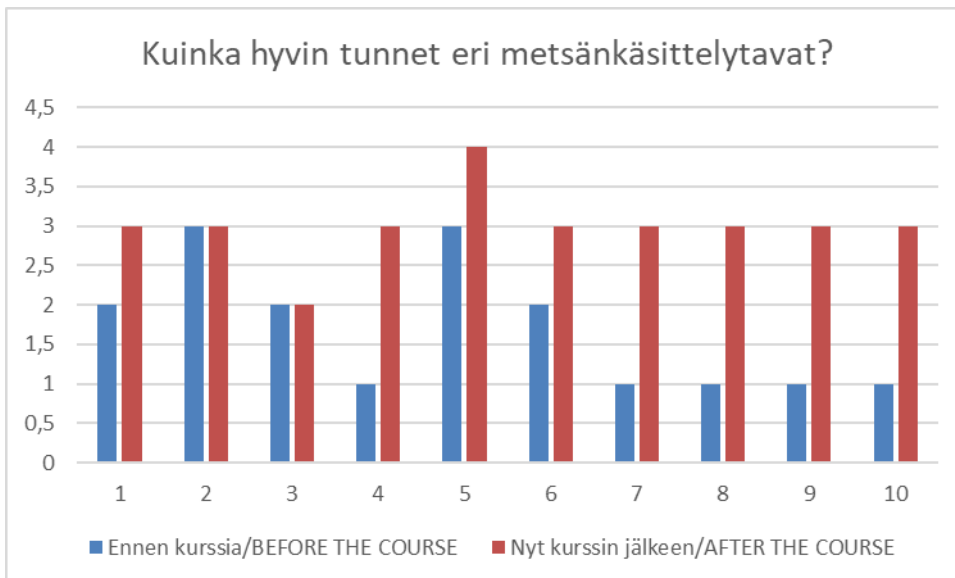
Kurssilaiset kokivat, että he oppivat metsien eri käyttömuodoista (kuva 4, kuva 5, kuva 6) sekä oppivat metsien taloudellisesta, kulttuurisista ja virkistysarvoista (kuva 7), vaikka esimerkiksi kurssilla ei kovin hyvin ehdittykään käydä läpi metsien virkistys- ja kulttuuriarvoja. Lisäksi kurssilaiset kokivat, että kurssin jälkeen he ovat paremmin perillä ilmastonmuutoksen vaikutuksista metsiinsä (kuva 8). Tulosten perusteella kurssilaisten päätöksenteko metsäänsä koskien vahvistui (kuva 10). Ennen kurssia suurin osa kurssilaisista teki päätöksiä (kuva 10) metsäänsä koskien arvosanalla 1,8 eli aika epävarmasti, kun taas kurssin jälkeen päätöksen teon tasoksi arvioitiin 3 eli varmasti. Lisäksi kurssilaiset kokivat, että kurssin kautta he tutustuivat omaan metsäsuunnitelmaansa paremmin (kuva 9).

Kurssilaisten mukaan kurssi oli hyvä kokonaisuus, jossa asioita käsiteltiin laajasti sekä tuotiin esille erilaisia näkökulmia. Kurssilaisten mukaan luennoitsijat olivat asiantuntevia ja käydyt keskustelut hyvä, minkä perusteella osallistujat saivat ”ahaa” -elämyksiä. Kehitysideoiksi osallistujat listasivat mm. kurssiajan pidentämisen, sillä he kokivat, että asiaa oli liikaa aikaan nähden. Lisäksi kertausta toivottiin, sillä uutta asiaa tuli niin paljon jokaisella luennolla. Lisäksi metsään.fi -osio koettiin liian nopeaksi ja intensiiviseksi. Tämä on ongelma, kun osallistujina on erilaisia ihmisiä. Toisille palvelu oli tuttu ennestään ja toiset tutustuivat palveluun ensimmäistä kertaa.

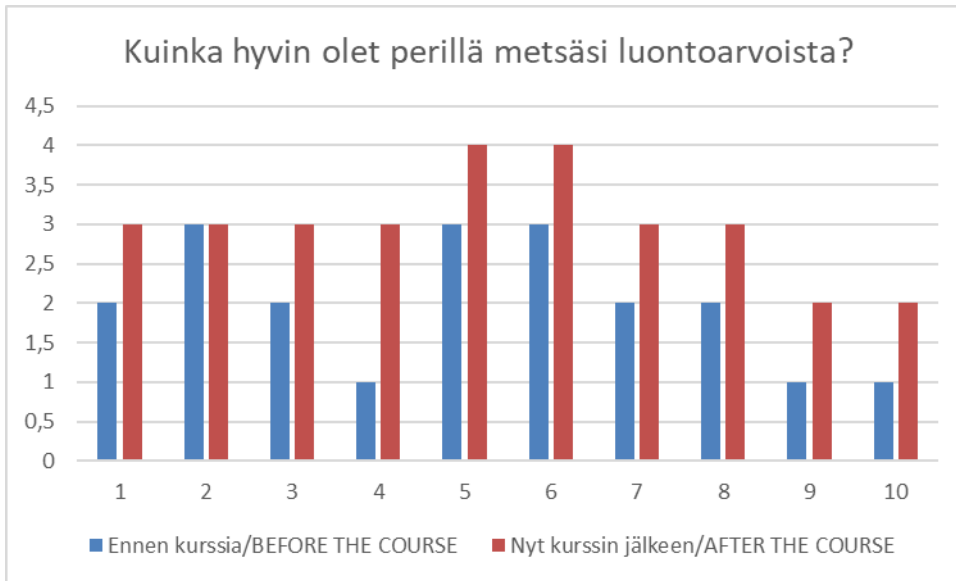
Kukaan ei jättänyt kurssia kesken ja ainoastaan yksi ei vastannut palautteeseen. Kurssi kehittyi aikaa myöten hyvin - jotkut osallistujista olivat aluksi ujompia ja vähemmän osallistuvia, mutta loppua kohden aktivoituivat ja alkoivat kysyä enemmän kysymyksiä.

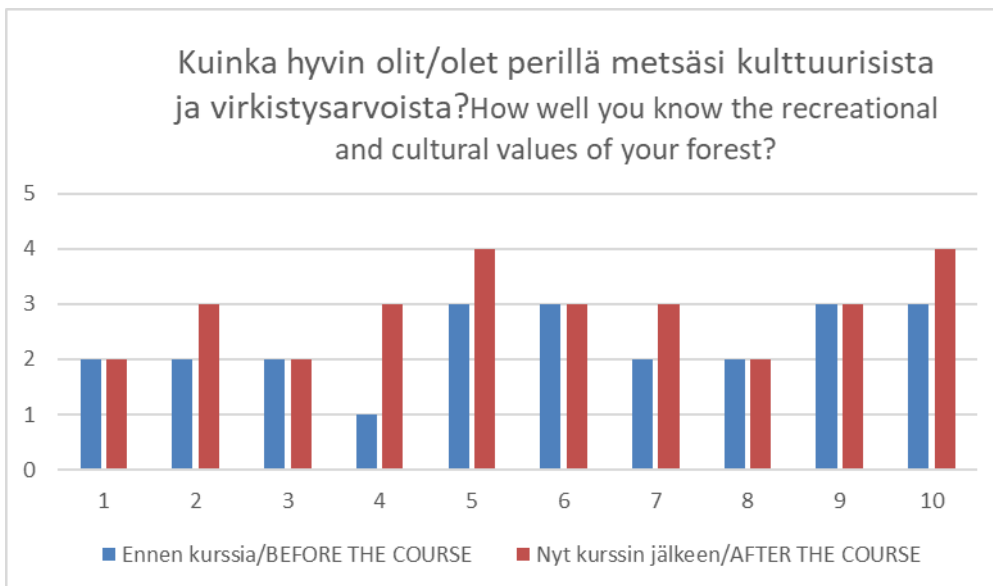
Kuva 4. Kuinka hyvin olet perillä metsäsi taloudellisista arvoista? Sininen pylväs = ennen kurssia ja punainen pylväs = jälkeen kurssin. Selosteet numeroille: 1= Erittäin huonosti, 2 = Aika huonosti, 3 = Hyvin, 4 = Todella hyvin

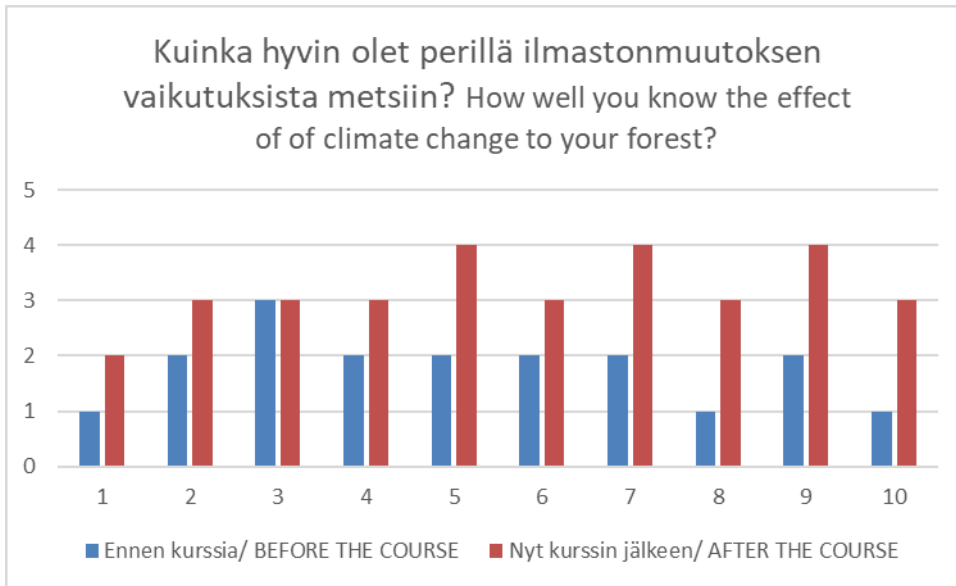
Kuva 5. Kuinka hyvin tunnet eri metsänkäsitteelytavat? Sininen pylväs = ennen kurssia ja punainen pylväs = jälkeen kurssin. Selosteet numeroille: 1= Erittäin huonosti, 2 = Aika huonosti, 3 = Hyvin, 4 = Todella hyvin.

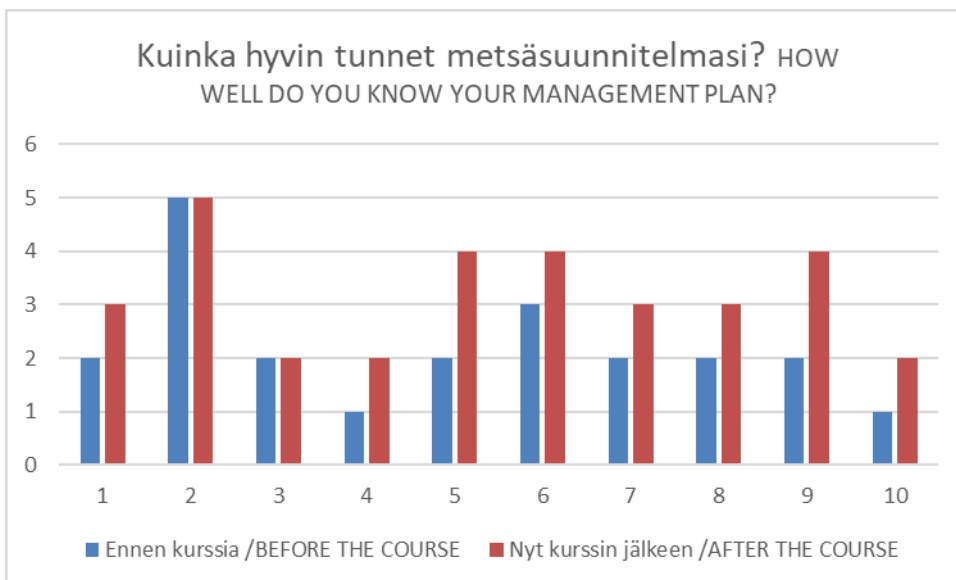
Kuva 6. Kuinka hyvin olet perillä metsäsi luontoarvoista? Sininen pylväs = ennen kurssia ja punainen pylväs = jälkeen kurssin. Selosteet numeroille: 1= Erittäin huonosti, 2 = Aika huonosti, 3 = Hyvin, 4 = Todella hyvin.

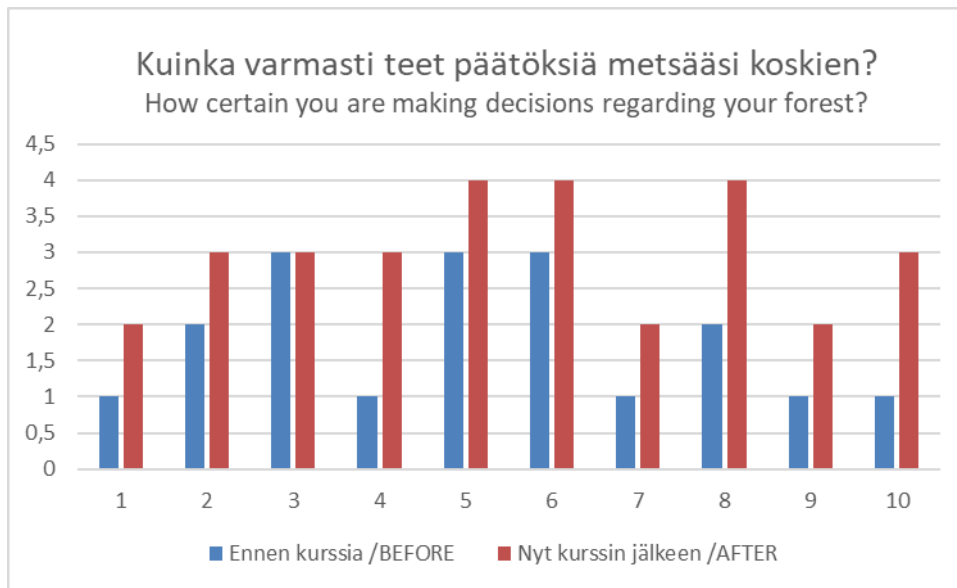
Kuva 7. Kuinka hyvin olet/olit perillä metsäsi kulttuurisista ja virkistysarvoista? Sininen pylväs = ennen kurssia ja punainen pylväs = jälkeen kurssin. Selosteet numeroille: 1= Erittäin huonosti, 2 = Aika huonosti, 3 = Hyvin, 4 = Todella hyvin.

Kuva 8. Kuinka hyvin olet perillä ilmastonmuutoksen vaikutuksista metsiin? Sininen pylväs = ennen kurssia ja punainen pylväs = jälkeen kurssin. Selosteet numeroille: 1 = Erittäin huonosti, 2 = Aika huonosti, 3 = Hyvin, 4 = Todella hyvin.

Kuva 9. Kuinka hyvin tunnet metsäsuunnitelmasi? Sininen pylväs = ennen kurssia ja punainen pylväs = jälkeen kurssin. Selosteet numeroille: 1 = Erittäin huonosti, 2 = Aika huonosti, 3 = Hyvin, 4 = Todella hyvin, 5 = En omista metsäsuunnitelmaa

Kuva 10. Kuinka varmasti teet päätöksiä metsäsi koskien? Sininen pylväs = ennen kurssia ja punainen pylväs = jälkeen kurssin. Selosteet numeroille: 1 = Erittäin huonosti, 2 = Aika huonosti, 3 = Hyvin, 4 = Todella hyvin.

POHDINTA

Viestintää kohdennetusti

Viestintä kurseista ja metsäopetuksesta ei tällä hetkellä tavoita riittävän hyvin sukupolvenvaihdoksen kynnyksellä olevia metsänomistajia. Monia nuoria kiinnostaa metsäasiat, mutta tieto metsistä ei tavoita heitä, koska heillä ei vielä ole virallista statusta metsänomistajana. Metsään.fi -palveluun on mahdollista saada selaustunnukset, jos esimerkiksi omilla vanhemmilla on metsää, mutta tämä mahdollisuus ei ole kovin tunnettu. Tämä palvelu valmistaa tulevaa metsänomistajaa hyvin sekä kasvattaa metsänomistajuussuhdetta, joten sen tunnettavuutta pitäisi ehdottomasti kasvattaa.

Kurssin viestinnässä olisi voinut käyttää paremmin sosiaalista mediaa, jolloin viestiä kurssista olisi pystynyt kohdentamaan nuorille metsäasioista kiinnostuneille paremmin. Kurssin kohdeyleisöksi valittiin uudet metsänomistajat ja metsänomistajat, jotka eivät tee päätöksiä metsäänsä koskien kovinkaan varmasti sekä naiset ja nuoret. Tämän kohdeyleisön perusteella kohdennettua markkinointia olisi voinut tehdä vieläkin kohdennetummin ja harkitummin.

Viestiminen kurssista ja uusista oppimisen tavoista kannattaa. Tiedotimme kurssista ja opintoretkestä paikallismedioille ja Ilkka-lehti osallistui opintoretkelle, mistä julkaistiin 10.11.2019 (liite 6) etusivun juttu, jossa kansalaisopistumuotoinen kurssi metsäretkineen nähtiin hyvänä sijoituksena ajalle (ei rahalle, sillä kurssi oli ilmainen osallistujille). Kurssilaiset kommentoivat lehtijutussa mm. seuraavasti kurssin antia: ”Kun asioista

oppi, se muuttaa katsontatapaa.” sekä ”Jos ei tiedä asioista, niin ei osaa pitää puoliaan ja voi helposti viilata linssiin.” ja ”Monesti sanotaan, että tieto lisää tuskaa, mutta tässä tapauksessa ehkä ei.” Lehtijutun avulla metsäkurssin tunnettavuutta pystytiin levittämään ja miten tiedolla saa valtaa metsässä, mitkä olivat todella positiivisia viestejä hankkeen tavoitteiden osalta.

Naisten huomioon ottaminen ja aktivointi

Metsäasioissa naiset ovat helposti altavastaajan roolissa, sillä he eivät perinteisesti ole olleet päättämässä metsäasioista perheissä. Muutenkin metsäsektori metsäneuvojineen ja asiantuntijoineen on ollut metsävaltainen, mikä on vaikuttanut miehisen mielikuvan syntymiseen, mutta metsäala on muuttunut ja nykyään monia naisia työskentelee metsäalalla. Metsänomistajina naisia kiinnostaa yhä enemmän metsäasiat ja yhä useampi uusista metsänomistajista on nainen. Tämä tulisi ottaa huomioon viestinnässä ja koulutuksessa. Esimerkiksikoulutusmateriaalien esimerkeissä, kuvissa ja videoissa voisi olla enemmän naisia, jolloin samaistumispinta olisi läheisempi.

Kursseja ja opintomateriaaleja suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon, että kurssinvetäjissä olisi molempaa sukupuolta edustavia ja eri-ikäisiä henkilöitä. Lisäksi mahdolliset painotukset kurssinvetäjien taidoissa ja arvoissa tulisi ottaa huomioon, jotta kurssilaiset saisivat mahdollisimman monipuolisen kuvan metsäalasta. Jos opintopiirissä tai kurssilla on osallistujia, jotka helposti pätevät, saattaa tilanteessa muodostua ilmapiiri, jossa kysyminen ei ole enää niin luontevaa ja tilanteen ratkaiseminen saattaa olla hankalaa. Tilanne kannattaa kuitenkin ratkaista mahdollisimman pian hyvässä hengessä, ettei koko kurssi mene pilalle muilta osallisuilta. Lisäksi ryhmien koon tulisi olla sopivan pieni (10-20 henkilöä), jotta aitoa vuorovaikutusta olisi mahdollista syntyä.

Alusta lähtien kurssilla tulisi painottaa, että kaikki kysymykset ovat tervetulleita, eikä ketään tuomita mistään kysymyksestä. Lisäksi opettajan tulisi harjoituksin ja aktivoitien sekä kyselyiden kautta osallistaa opiskelijoita. Kurssilla ei ollut käytössä puhelimella käytettäviä palaute- ja kyselypohjia, mutta ne olisivat olleet ehdottomasti hyvä lisä aktivoida, opettaa ja kerätä tietoa osallistujista.

Kurssilla ei ollut käytössä mitään verkko-oppimisympäristöä. Tämä olisi ollut hyvä lisä kurssilla. Alustalla olisi voinut hyvin jakaa kaikki materiaalit, lukuvinkit, videot sekä pitää keskustelukanavaa ja nimetöntä palstaa niin sanotuille tyhmillä kysymyksille, joita ei välttämättä uskalla kysyä luokkatilanteessa tai henkilökohtaisesti.

Tietoa oikeassa muodossa

Metsäalalla on käytössä lukuisia erilaisia termejä, joiden käyttö estää metsäasioihin sisälle pääsemisen. Metsäammattilaiset viljelevät puheessaan aivan liikaa ammattitermejä, jotka eivät aukea uusille tai hieman kokemattomille metsänomistajille, minkä vuoksi ymmärrys ja oppiminen ei onnistu halutulla tavalla. Tämän vuoksi ”metsäjargonia” tulisi välttää ja puhuessa avata termejä mahdollisimman hyvin. Lisäksi liian numeerisen ja nippelitiedon jakamista tulisi välttää, tai tiedon määrä tulisi aina suhteuttaa osallistujien taitoihin. Tällä kurssilla tietoa ja numerotietoa luentomateriaaleissa tarjottiin ehkä liikaakin. Kurssilaisille jaettiin monisivuinen metsäsanasto, mikä keräsi kiitosta osallistujilta. Osa kurssin luennoitsijoista kuitenkin käytti valitettavasti liikaa metsätermejä, jolloin perässä pysyminen ymmärtäminen ja saattoi olla vaikeaa.

Ilmastonmuutos, luonnonhoito ja luonnontuotteet kiinteäksi osaksi kurssia

Metsät ja niiden yhteys sekä vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat tutkimuksen ja julkisen keskustelun ytimessä tänä päivänä. Kurssimateriaali ei vastaa riittävästi tähän. Osallistujia myös kiinnosti tämä teema, mutta kurssimateriaalin kautta siihen ei tarjottu riittävän hyvin vastauksia. Lisäksi luonnonhoito, monimuotisuusvaikutukset ja suojele pitäisi olla kiinteästi mukana jokaisessa luennon aihepiirissä. Tällä hetkellä se on eriytetty yhdeksi luennoksi. Esimerkiksi Monimetsä-hankkeen materiaaleja ja luonnonhoidon tarkastuslistan asioista pitäisi sisällyttää paremmin metsänhoidon jokaiseen luento.

Kurssimateriaali ei myöskään vastannut kovinkaan hyvin metsien sosiaalisista ja virkistysarvoista. Lisäksi luonnontuotteista ja niiden kaupallisesta toiminnasta ei ollut juurikaan tietoa kurssimateriaalissa. Luennoitsijat tarjosivat näistä esimerkkejä, kun kysymyksiä nousi esimerkiksi pakurikäävän kasvatuksesta.

Kurssin rakenne

Kurssi koostui kahdeksasta kahden tunnin jaksosta. Aikaa olisi silti pitänyt varata enemmän käsiteltävälle tiedon määrälle tai karsia sitä. Lisäksi 1-2 kurssikertaa voisi olla ns. syventäviä opintoja, joissa käsiteltäisiin enemmän yksityiskohtia ja numeroita sekä niitä asioita, mitkä osallistujia erityisesti askarruttivat. Syventävä opinto-osuus tarjoaisi osallistujille näin enemmän, koska kaikilla metsänomistajilla on erilaiset lähtötiedot.

Viimeinen kurssitapaaminen tulisi olla sellainen, jossa voidaan vielä käydä läpi ja kerrata aiemmin opittuja asioita. Monet toivoivat tätä henkilökohtaisesti ja palautteiden perusteella. Kolmetuntinen metsäretki järjestettiin lauantaipäivänä, mikä onnistui oikein hyvin. Iltapäiväretkenä osallistumisprosentti olisi voinut olla korkeampi kuin

lauantaina, mutta marraskuussa iltapäivämetsäretket eivät enää onnistu. Metsäretkikohteessa olisi hyvä käydä ennakkoon esimerkiksi edellisenä päivänä ja käydä läpi itseksensä opetettavat asiat. Kohteesta tulee olla mukana selkeät kohdetiedot ja kartta sekä varautuminen tyypillisimpiin kysymyksiin.

Metsään.fi -palvelun opastaminen osallistavasti

Metsään.fi -palvelun opastaminen niin, että kaikki ovat mukana ja perässä on haastavaa. Helposti tilanne menee siihen, että vetäjä selaa omia tai ystävänsä metsätilansa tietoja ja kurssilaiset yrittävät tehdä jotain vastaavaa. Metsään.fi -palvelun opastamiseen ryhmässä tulisi olla jokin selkeä rakenne ja harjoituksia, joita jokainen voisi tehdä omilla metsätiedoillaan, muuten opetustilanne menee helposti vain opettajan tietojen nopeaksi selaamiseksi.

Metsäkurssista liikeideaksi

Metsäsisältöisten kurssin kaupallistaminen olisi hyvä liikeidea, sillä monia ihmisiä kiinnostaa metsäasiat. Kurssi tulisi suunnitella niin, että se olisi tarpeeksi tiivis ja informatiivinen sekä visuaalinen. Moni metsänomistaja haluaa vaikuttaa positiivisesti ympäristöönsä: lisätä monimuotoisuutta ja lieventää ilmastonmuutosta, tienata tekemällä onnistuneita puukauppoja, tehdä oman luontopolun tai lisätä metsänsä marjasatoa. Nämä tiedot ja taidot pitäisi muodostaa omaksi hyvin markkinoiduksi pakettiksi, ja tietysti erilaisille kohderyhmille erilaisilla painotuksilla. Verkko-opetuspalveluita metsäkurssina metsänomistajille tai tuleville metsänomistajille ei ole vielä paljoa tarjolla, joten markkinoille mahtuu toimijoita, jotka tarjoavat puolueetonta, laadukasta ja metsäopetusta, jossa huomioidaan erilaiset metsänomistajat ja erilaiset metsänomistamisen tavoitteet.

LIITTEET

Liite 1. Ohjelma

Oma metsä tutuksi - metsän omistajuuden alkeet. Paikka: Alvarinpohja 3, Kirkkokatu 6.

Sisältö:

3.9. 1. luento: Oma metsästrategia ja metsänomistamisen muodot (Yrjö Ylkänen, Antti Pajula ja Iida Viholainen)

- Metsänomistamisen tavoitteet ja ratkaisut

10.9. 2. luento: Metsätalouden lähtökohdat ja metsätalouden toimenpiteiden suunnittelu (Iida Viholainen)

17.9. 3. luento: Kasvatushakkuut ja eri-ikäismetsätalous (Jouni Aila)

24.9. 4. luento: Metsätilan verotus (Antti Pajula ja Iida Viholainen).

- Mitä liittyy metsänomistajan vaihdokseen? Millaisia asiakirjoja metsänomistaja tarvitsee?
- Mitä pitää huomioida, kun siirretään metsiä toiselle?

1.10. 5. luento: Metsän uudistaminen ja metsänhoitotyöt taimikossa (Iida Viholainen)

- Milloin metsää pitäisi harventaa?
- Ensiharvennuksen ja myöhempien harvennusten tarpeellisuus

8.10. 6. luento: Puukauppa, metsänomistajan tiipäivä (Kyösti Sipilä ja Iida Viholainen)

- Puukauppa ja metsätalouden verotus
- Miten metsänomistaja voi vaikuttaa puukaupassa?

Syyslomaviikko

22.10. 7. luento: Metsien kestävä käyttö: Monimuotoinen metsien käsittely, METSO-ohjelman suojelukeinot sekä maiseman- ja riistanhoito. (Tapio Kurkikangas ja Iida Viholainen)

- Luonnonhoito osa talousmetsää. Kuinka huolehdiin luonnon hoidosta omassa talousmetsässäni?
- **Kyöstin kyselytunti** (Kyösti Sipilä)

29.10. 8. luento: Oman metsäsuunnitelman tekeminen ja metsään.fi:n käyttö (Jouni Aila ja Iida Viholainen) → 27.11

Lisäksi opintoretki omilla autoilla 9.11

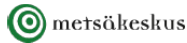

EUROOPAN UNIONI

Interreg
Botnia-Atlantica

Euroopan aluekehitysrahasto

Liite 2. Metsäsanasto

Metsäsanasto

1

Abioottinen metsätuho

Eliottoman luonnon, kuten myrskyn, hallan tai lumen aiheuttama puustovaurio.

Ainespuu

Kooltaan (mitoittaan) ja laadultaan saha- tai paperiteollisuuden tai muun puunjalostuksen raaka-aineeksi soveltuva puutavara.

Ajoura

Puutavaran traktorikuljetusta varten metsään hakattu, noin 4 – 4,5 m leveä kulkureitti.

Ajouraväli

Ajourien keskikohdista mitattu ajourien keskimääräinen etäisyys toisistaan, yleensä noin 20 – 30 metriä.

Alaharvennus

Metsästä poistetaan luontaisessa kilpailussa häviölle jäänyt pienempi puusto ja jätetään suurimmat, parhaiten kasvavat puut.

Alikasvos

Varttuneen metsän suojassa kasvanutta, pääpuustoa pienempää ja selvästi nuorempaa puustoa. Vrt. Kaksijaksokasvatettu metsä.

Alueellinen metsäohjelma

Maakunnallinen, metsäalan organisaatioiden yhteistyössä laatima metsätalouden strategia ja kehittämissuunnitelma.

Apteeraus

Puutavaran hakkuussa mitta- ja laatuvaatimusten mukaisesti tapahtuva puun rungon katkaisukohtien määrittely.

Arboretum

Puulajipuisto, jossa kasvatetaan useita, yleensä ulkomaista alkuperää olevia puulajeja.

Arvokasvu

Arvokasvu kertoo, paljonko puuston arvo kasvaa vuosittain. Eniten puuston arvoa lisää kuitukokoisien puun järeytymisen tukiksi.

Auraus

Metsätaloudessa; metsänuudistamisen valmistamiseksi, lähinnä Pohjois-Suomessa käytettävä maanmuokkausmenetelmä, jossa tiivispuhjojen maan pintaan tehdään noin 30 – 50 cm syviä vakoja.

Avainbiotooppi

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas, luonnontilainen elinympäristö, käytetään yleensä nimitystä erityisen tärkeä elinympäristö, vrt. metsäläkipohde.

Avohakkuu

Metsää uudistettaessa tehtävä hakkuu, jossa poistetaan kaikki taloudellisesti käyttökelpoinen puusto, alueelle jätettäviä säästöpuita lukuun ottamatta. Avohakkuun jälkeen alue istutetaan tai kylvetään uudeksi taimikoksi.

Avosuo

Luontaisesti puuton suo.

Biodiversiteetti

Luonnon monimuotoisuus, joka sisältää lajien välisen, lajien sisäisen ja niiden perimän monimuotoisuuden sekä erilaisten elinympäristöjen runsauden vaihtelun.

Biotoottinen metsätuho

Eliollisten tekijöiden, esimerkiksi eläinten tai sienten puustolle aiheuttama vaurio, joka laajuutensa vuoksi heikentää alueen puuston kasvua tai laatua.

Boniteetti

Kasvupaikan ravinteisuutta ja puuntuotokykyä kuvaava tunnus, vrt. kasvupaikkatyyppi.

d.d. Degree days

Vuotuisen kasvukauden pituutta kuvaava lämpösomma, jota käytetään esimerkiksi arvioitaessa metsätalouden toimenpiteiden kannattavuutta. Lämpösomma muodostuu laskemalla yhteen kesän aikana kaikkien vuorokausien keskilämpötilat, jotka ovat yli +5 °C.

Diversiteetti

Ks. biodiversiteetti.

Ekologinen kestävyys

Metsätalouden kestävyyttä ja jatkuvuutta kuvaava osa-alue, jonka tarkoituksena on turvata talousmetsänsä runsas ja elinvoimainen lajist.

Ekologinen käytävä

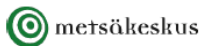
Kahden tai useamman erillisen, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen yhdistävä reitti, jota pitkin eliöt voivat siirtyä alueelta toiselle.

Ekosysteemi

Yhtenäinen, eliottoman luonnon sekä eliollisen luonnon (kasvien ja eläinten) muodostama toimintakokonaisuus tietyllä alueella tietyssä ajassa.

Eipymiskyky

Hitaasti kasvaneen ja huonosti kehittyneen puuston kyky lisätä kasvuaan olosuhteiden parannuttua, esimerkiksi ojituksen, harvennushakkuun tai ylispuiden poiston jälkeen.

Metsäsanasto

2

Energiapu

Energian, lämmön ja sähkön, tuottamiseen käytettävä puutavara, esimerkiksi hake, halko tai rankapu, jota käytetään lämpöläitöksissä tai yksittäisissä kiinteistöissä.

Ennallistaminen

Tietyn alueen palauttaminen ihmisen toteuttamien toimenpiteiden jälkeen mahdollisimman luonnontilaiseksi ja lähelle tilaa, mikä sillä olisi ilman ihmisen vaikutusta. Esimerkiksi ojitusalueella ojen tukkiminen, jolloin alueen vesitalous palautuu vastaamaan luonnontilaisia suota.

Ensiharvennus

Metsikön ensimmäinen myyntikelpoista puutavaraa tuottava hakkuu, jonka tavoitteena on antaa kasvutilaa hakkuussa jätettävälle, metsikön parhaalle puustolle.

Erikoispuu

Puulajin, teknisen laadun tai muun ominaisuutensa perusteella erikoiskäyttöön soveltuva puutavara. Esimerkiksi huonekalu- ja koristeusepän työssä tai koriste-esineissä käytettävä puuraaka-aine. Erikoispuun mitta- ja laatuvaatimukset voivat olla hyvin vaihtelevat.

Erityishakkuu

Hakkuutapa, jossa poiketaan tavanomaisista metsänkasvatuksesta ja uudistamisesta menetelmistä. Perusteena voi olla esimerkiksi metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen, maisemanhoito tai monikäytön mahdollisuuksien parantaminen tai alueen käyttö koulutukseen ja tutkimukseen. Voidaan käyttää myös nimitystä erikoishakkuu.

Erämaa-alue

Alue, joka on tarkoitettu luontaislinkkeihin turvaamiseen siten, että alueen erämaaluonteisuus säilyy. Alueet ovat vähintään 15 000 hehtaarin suuruisia, ne ovat Metsähallituksen hallinnassa, ja niiden hoidossa ja käytössä noudatetaan ympäristöministeriön vahvistamaa suunnitelmaa.

Hajakylvö

Uuden taimikon syntymiseen tähtäävä metsänviljelytoimenpide, jossa siemenet levitetään tasaisesti uudistettavalle alueelle.

Hake

Puun tai sen osien koneellisesti pilkottuja pieniä paloja, joita voidaan käyttää polttoaineena tai viherrakentamisessa.

Hakkuu

Metsässä tapahtuva puutavaran valmistus, johon sisältyy puun kaato, karsinta, katkonta eri puutavara-ajaksi ja kasaus puutavaran metsäkuljetusta varten.

Hakkuukertymä

Hakkuussa metsästä poistettava myyntikelpoisen puutavaran (ainespuun) määrä.

Hakkuukierto

Samassa metsikössä toistuvien hakkuuiden välinen aika.

Hakkuukone

Puutavaran valmistuksessa käytettävä metsäkone, joka tekee kaikki hakkuun työvaiheet kaadosta kasaukseen. Käytetään myös nimitystä harvesteri.

Hakkuukonemittaus

Puutavaran mittaus, joka tehdään hakkuukoneen mittalaitteella hakkuun yhteydessä. Mittalaitteella määritetään hakattavan puuston määrän puutavarapölkkyjen läpimitan ja pituuden perusteella. Mittaustulosta käytetään esimerkiksi maksettaessa metsänomistajalle puiden hinta ja metsäkoneurakoitsijalle tehdyn työn hinta. Vrt. jälkimittaus.

Hakkuukypsyys

Metsän iän tai kehitysvaiheen mukainen ajankohta, jolloin on perusteellista hakata metsä kasvatus- tai uudistushakkuulla.

Hakkuuehdotus

Tietylle metsikölle laadittu ehdotus hakkuutavasta ja usein myös kertyvästä puumäärästä. Metsään fi-palvelussa hakkuuehdotukset on laadittu laskennallisesti metsikön tiedoista mallien avulla seuraavalle viisivuotiskaudelle.

Hakkuusuunnite

Tietyllä aikajaksolla tietyllä alueella hakattavaksi suunniteltu puumäärä, esimerkiksi yksittäisen tilan metsäsuunnitelman mukaiset hakkuuehdotukset kymmenvuotiskautena.

Hankintahinta

Puun ostajan metsänomistajalle maksama kauppahinta, joka sisältää puun arvon sekä puutavaran hakkuun ja lähikuljetuksen hinnan.

Hankintakauppa

Puukauppapahtuma, jossa metsänomistaja sitoutuu toimittamaan puun ostajalle tietyntyyppistä puutavaraa sopimuksen mukaisen määrän. Metsänomistaja vastaa puutavaran hakkuusta ja metsäkuljetuksesta välivarastolle.

Happamoituminen

Maaperän happamoitumisella tarkoitetaan maan hapanneutraalisointikykyyn vähenemistä, joka voi johtua esimerkiksi rikki- ja typpiyhdisteiden aiheuttamasta saastumisesta. Happamoitumista kuvaa maaperän pH-arvon pieneneminen.

Harsinta

Metsänhakuu, jossa poistettavien puiden valinta tehdään jalostusominaisuuksien, esimerkiksi läpimitan ja laadun perusteella siten, että parhaat poistetaan. Harsinta johtaa tilanteeseen, jossa metsästä poistetaan tuottavin päävaltapuusto ja metsän kasvu heikkenee.

Harvennushakuu

Metsänhakuu, jossa annetaan kasvutilaa metsikön parhaiden puuyksiköiden latvuksille ja juuristolle. Tavoitteena on parantaa jäljelle jäävän puuston järeyyttä ja arvokasvua.

Harvennussmallit

Metsän harvennustarvetta ja alueelle harvennushakuussa jätettävän puuston määrää osoittava ohje, jotka on laadittu ottaen huomioon pääpuulaji ja maaperän ravinteisuus.

Harvesteri

Puutavaran valmistuksessa käytettävä metsäkone, hakkuukone, joka tekee useita työvaiheita.

Heinätorjunta eli heinäys

Metsäpuiden taimien kasvua haittaavan heinä- ja ruohokasvuston poistamista taimien ympäriltä.

Humus

Kasvijätteistä muodostunut, osittain maatunut metsämaan pintakerros.

Ikimetsä

Vanhaa, yleensä luonnontilaista metsää

Irtokuutiometri

Polttopuiden (klapien) ja hakkeen myynnissä käytettävä mittayksikkö, i-m3. Yksi irtokuutiometri on noin 0,4 kiintokuutiometriä.

Istutus

Aukean tai lähes puuttoman alueen metsittämistä, metsänviljelyä, jossa puun taimia laitetaan kasvamaan. Istutus voidaan tehdä käsityönä kouruokalla tai pottiputkella tai koneellisesti metsäkoneeseen liitettyä istutuslaitteella. Istutusmenetelmän valintaan vaikuttavat kasvupaikan ominaisuudet.

Jatkuva kasvatys

Varjoista sietävien puulajien kasvatuksessa sovellettava metsänkasvatusmalli. Menetelmässä ei ole varsinaista metsänuudistamisvaihetta, vaan puuston kasvaessa sitä harvennetaan poistamalla metsikön kookkaampia puia.

Jokamiehen oikeus

Jokaisella kansalaisella on oikeus kulkea luonnossa jalan tai hiihtäen, jollei mikään

erityismääräys (esimerkiksi luonnonpuistot, lintujen pesimäaikana rauhoitetut alueet) rajoita liikkumista. Toisen omistamalta metsämaalta voi poimia luonnonvaraisia sieniä ja marjoja. Viljelyksillä ja pihapiirissä ei saa luvatta liikkua eikä missään tilanteessa aiheuttaa häiriötä tai vahinkoa. Esimerkiksi nuotion sytyttämiseen ja moottoriajoneuvolla liikkumiseen tarvitaan maanomistajan lupa.

Joutomaa

Metsätalouden luokituksessa joutomaa tarkoittaa aluetta, joka on erittäin huonokasvuista ja usein lähes puutonta. Ks. metsätaloutta.

Julkiset palvelut

Metsäkeskuksen yksikkö, joka toimii valtion rahoituksella.

Juonto

Synonyymi metsäkuljetukselle, jolla tarkoitetaan puun kuljettamista hakkuupaikalta maantiin vartein välivarastolle.

Juominen

Istutettujen taimien hidasta alkukasvua, jota esiintyy lähinnä kuusen taimikossa.

Juurikäpää

Lahottajasieni, joka aiheuttaa kuusikoissa tyvilahoa ja männiköissä tyven ravastumista. Juurikäpää vaivaa pääasiassa vanhoja metsiköitä mutta voi esiintyä myös nuorena taimikossa periytyneenä edelliseltä puusukupolvelta.

Jälkihoito

Metsänuudistamisalueella tehtäviä, uudistamistulosta varmistavia toimenpiteitä, kuten heinätorjunta tai täydennysistutus. Vrt. varhaishoito.

Jälkimitaus

Puuston hakkuun jälkeinen tehtävä puutavaran määrän selvittäminen tienvarressa varastolla tai puiden toimituspisteessä tehtaalla. Mittauksen perusteella maksetaan metsänomistajalle puiden hinta. Vrt. hakkuukonemittaus.

Jälsi

Puun kuoren ja puuaineksen välissä oleva solukko, jossa tapahtuu puun paksuuskasvu.

Järeys

Puun tai puuston kokoa ilmaiseva käsite, joka ilmoitetaan useimmiten läpimitana.

Jättöpuut

Metsänuudistamisalueelle jätettävää puustoa, joista käytetään yleensä nimitystä säästöpuut. Ne muodostavat osaltaan lahoppuujatkumoa uuden metsän kasvaessa, turvaavat monimuotoisuuden säilymistä eikä niitä myöhemmin missään vaiheessa korjata pois.

Jäävä puusto

Metsään harvennushakuun tai luontaisen uudistamisen hakkuun jälkeen pystyyn jäävä puusto. Jäävää puustoa voidaan hakata myöhemmin kasvatus- tai uudistamishakuissa.

Kaato

Ensimmäinen vaihe puun korjuussa, jossa puu irrotetaan kasvualustaltaan.

Kaatovänkärä

Miestyönä tehtävän puunkaaton apuväline, joka asetetaan kaatosahauksessa syntyneeseen sahausrakoon. Nostettaessa vänkärällä puu lähtee kaatumaan. Käytetään myös nimitystä kaatorauta tai kaatovippa.

Kaistalahakuu

Metsän luontaiseen uudistamiseen tähtäävä hakkuu, jossa noin 20–40 metriä leveä kaistale hakataan aukeaksi ja uusi taimikko syntyy alueelle reunametsän siemenistä.

Kaivukatko

Metsäojaan jätetty, 10–30 metriä pitkä kaivamaton osa, joka estää syöpmistä ja lietteen kulkeutumista veden mukana.

Kaksijaksoinen metsä

Metsä on kaksijaksoinen, kun siellä kasvaa kahta eri ikäluokkaa olevaa puustoa, esimerkiksi kuusen taimikko ja sen suojana oleva varhaisempi lehtipuusto.

Kangas

Metsätaloudessa kangas tarkoittaa kivinäismaata, jota peittää humus. Kangas kuvaa myös kasvupaikkaa ja sitä voidaan tarkentaa ravinteisuudesta kertovalla määrittelyllä. Esimerkiksi tuoreella kankaalla on tyypillistä mustikan varvusto ja kuusivaltainen puusto, kuivahkolla kankaalla on tyypillistä puolukan varvusto ja mäntyvaltainen puusto.

Kansallinen metsäohjelma

Laaja-alaisena yhteistyönä laadittu metsäpoliittinen ohjelma. Suomen kansainvälisen ja kansallisen metsäpolitiikan väline, jonka tarkoituksena on turvata metsiin pohjautuva työ ja toimeentulo, metsien monimuotoisuus ja elinvoimaisuus sekä metsien koko kansalle antamat virkistysmahdollisuudet.

Kansallispuisto

Lain nojalla valtion maalle perustettu luonnonsuojelualue, jolla on merkitystä luonnontutkimuksen lisäämiseen tai yleisen luontoharrastuksen kannalta.

Kantohinta

Puun ostajan metsänomistajalle maksama puun hinta pystykaupassa, jossa puun

ostaja toteuttaa puutavaran hakkuun ja metsäkuljetuksen. Käytetään myös nimitystä kantoraha ja pystyhinta.

Kantokäsittely

Maanouseman (juurikäpään) leviämistä hillitsevä toimenpide, jossa havupuiden kantojen pinnalle sivellään maanouseman itiöiden leviämistä estävää ainetta. Lehtipuovesakon torjuntaa, jossa tuoret lehtipuiden kannot käsitellään torjunta-aineella.

Kantoraha

Puun ostajan metsänomistajalle maksama puun hinta pystykaupassa, jossa puun ostaja toteuttaa puutavaran hakkuun ja metsäkuljetuksen. Käytetään myös nimitystä kantohinta.

Karike

Neulasista, lehdistä ja muista maan pinnalle kertyneistä kasvijätteistä muodostunut kerros.

Karsinta

Puutavaran valmistuksen työvaihe, jossa oksat irrotetaan puun rungosta.

Kasaus

Puutavaran valmistuksen työvaihe, jossa puutavarapölyt sijoitellaan kasoihin metsäkuljetusta varten

Kasvain

Puun vuosikasvain, vuotuinen pituuskasvu, joka esimerkiksi männyllä erottuu selvästi oksakiehkuroiden väleinä.

Kasvatys

Metsän kasvatys, metsän hoitamista erilaisilla toimenpiteillä, joilla parannetaan metsikön puiden arvoa.

Kasvatushakuu

Metsän hakkuuta, jonka jälkeen metsään jää kehityskelpoinen, kasvatettava puusto. Kysymyksessä voi olla harvennushakuussa jätettävä puusto tai ylipuuhakuussa vapautettava taimikko.

Kasvatyslannoitus

Puuston tarvitsemien ravinteiden lisäämistä metsään. Lannoituksen tarkoituksena on parantaa puuston kasvua.

Kasvu

Yksittäisen puun tai metsän puumäärän lisääntyminen tietyllä aikajaksolla, esimerkiksi vuodessa. Kasvu ilmaistaan yleensä prosentteina. Tietyn metsäalueen kasvu voidaan ilmoittaa myös kuutiometreinä hehtaaria kohden.

Kasvukausi

Vuotuinen ajanjakso, jolloin puut ja muut kasvit kasvavat kyseisen vuoden kasvun. Kasvukausi sijoittuu vuoden lämpimimpään ja valoisimpaan aikaan toukokuusta heinäkuuhun.

Kasvupaikkatyyppi

Kasvupaikkatyyppi kuvaa tietyn paikan ravinteisuutta ja edelleen puiden kasvua. Kasvupaikkaluokituksessa kangasmetsät on jaettu kuuteen luokkaan, jotka kuvaavat kangasmetsien viljavuutta ja puun kasvua. Ravinteikkain kasvupaikka on lehto ja karuin kuiva kangas. Vrt. metsätyyppi.

Kasvutappio

Puuston kasvun aleneminen verrattuna hyvin hoidetun, terveen metsän kasvuun. Kasvutappio voi syntyä esimerkiksi puustoon kohdistuvasta hyönteis- tai sienituhosta.

Katkonta

Puutavaran valmistuksen vaihe, jossa puun runko katkaistaan puutavarapölyiksi haluttujen mittojen mukaisesti.

Katselmus

Metsälain mukainen katselmus tehdään metsälain määräysten laiminlyönnin tai lain vastaisen metsän käsittelyn arvioimiseksi.

Katselmustoimikunta

Lakisääteinen toimikunta, joka toteuttaa metsälain mukaisen katselmuksen, mikäli epäillään, että metsälakia on rikottu.

Kaukokartoitus

Kaukokartoitus tarkoittaa kohteen tarkastelua siihen koskematta jonkin työvälineen avulla. Metsien inventoinneissa ja tietojenkeruussa hyödynnetään satelliittikuvia, laserkeilausta ja ilmapuvia. Metsäkeskuksessa on käytössä kaukokartoitusavusteinen metsävaratiedon keruujärjestelmä, jossa käytetään laserkeilausta ja ilmapuusta. Kaukokartoituksella kerättyä tietoa täydennetään koelamittauksiin ja kohdennetun maastoinventoinnin avulla.

Kaukokuljetus

Puutavaran kuljettamista välivarastolta jalostuspaikalle. Kaukokuljetus voi tapahtua puutavara-autolla, junalla tai uittaan.

Kaulaaminen

Kaulaamalla puusta poistetaan kuori noin 20–40 senttimetrin leveydeltä ympäri rungon, jonka jälkeen puu kuivaa pystyyn. Kaulaamista käytetään esimerkiksi haavan vesomisen torjumiseen metsänuudistamisessa ja taimikonhoidossa kaulaamalla alueella olevat kookkaat haavat.

Kehitysluokka

Metsien luokitus puuston metsänhoidollisen kehitysvaiheen mukaan. Kehitysluokkia metsät ryhmitellään aukeisiin aloihin, taimikoihin, kasvatusmetsiin sekä uudistettaviin ja luontaisesti uudistumassa oleviin metsiin. Kehitysluokkia on kaikkiaan yhdeksän ja jokaiseen kehitysluokkaan liittyy laatuarvio puuston kasvatuskelpoisuudesta.

Kehystilavuus

Puutavarin todellisen kuutiomäärän laskemisessa tarvittava apumitta, jota varten mitataan pinon pituus ja korkeus sekä leveys eli pinon puutavarapölykyjen keskipituus.

Keidassuo

Suoalue, jonka keskiosa on reuna-alueita ylempänä ja yleensä karua avosuota. Käytetään myös nimitystä kohosuo.

Kelo

Pystyyn kuivunut hamaarunkoinen havupuu, yleensä mänty.

Kemiallinen vesakontorjunta

Kasvatettavaa taimikkoa haittaavan lehtipuuesakon hävittämistä kasvinsuojeluaineiden avulla. Voi olla myös ennakkotorjuntaa, kuten kantokäsittelyä.

Keskiläpimitä

Metsikön elävien puiden keskiläpimitä, jota käytetään esimerkiksi metsän uudistamisajankohtaa arvioitaessa. Metsikön keskiläpimitä määritellään pohjapinta-alalla painotettuna.

Keskipituus

Metsikön puuston keskimääräinen pituus, joka määritellään rajatulla metsäalueella.

Keskitilavuus

Tietyn metsäalueen puuston kokonaismäärä kuutiometreinä hehtaaria kohden.

Kestävä metsätalous

Metsävarojen käytössä turvataan metsien monimuotoisuuden, tuottavuuden ja uudistumiskyvyn säilyminen sekä sosiaalisten toimintojen ja viihtyisän elinympäristön tarpeet.

Kestävän metsätalouden rahoitustuki

Yksityismetsänomistajille tarkoitettu rahoitus, jolla metsänhoito- ja peruseränuudistamistoimenpiteiden lisäksi voidaan tukea myös arvokkaiden elinympäristöjen säätämistä ja metsätalouden hoitoa. Käytetään usein lyhennettä Kemera-tuki.

Kesäpuu

Puun paksuuskasvuna vuosilustoon kasvukauden loppupuolella muodostunut tumma osa, josta käytetään myös nimitystä myöhäispuu.

Kevätpuu

Puun paksuuskasvuna vuosilustoon kasvukauden alkupuolella muodostunut vaalea osa, josta käytetään myös nimitystä varhaispuu.

Kiertoaika

Kiertoaikalla tarkoitetaan puuston kehittymiseen taimesta tukkipuiksi kuluvaa aikaa vuosina. Käytännössä uudistushakkuusta seuraavaan uudistushakkuuseen kulua aika.

Kiintokuutiometri

Puutavaran määrän kuorineen kertova mittayksikkö. Kiintokuutiometriin ei sisälly pinossa pölkkyjen väliin jääviä ilmarakoja, vaan ilmoitettu määrä on kiinteää puuta. Yksikkönä on virallisesti kuutiometri, m³.

Kiintotilavuus

Suomalaisen käytännön mukaan pyöreän puutavaran määrä ilmoitetaan kiintotilavuutena, johon sisältyy myös puun kuori. Hakkeen ja sahanpurun määrä voidaan myös ilmoittaa kiintotilavuutena, joka lasketaan muuntokertoimilla irtokuutiometreistä. Yksikkönä on virallisesti kuutiometri, m³.

Kitumaa

Metsätalouden yleisessä viljavuusluokituksissa käytettävä nimitys huonokasvuisesta metsämaasta. Ks. Metsätaloumaa.

Kivennäismaa

Maalajeista muodostunut metsänkasvualusta, jonka pinnalla on normaalisti erilaisia kasvijätteistä muodostunut metsämaan pintakerros, humus. Vrt. Kangas.

Klapi

Saunan pesään tai takkaan sopiva polttopuu.

Kokonaispoistuma

Tietyllä aikajaksolla metsistä poistuva puumäärä, johon lasketaan hakattu puumäärä sekä luontaisesti poistuva puumäärä.

Kokoojaura

Metsässä hakkuualueella oleva ura, joka toimii metsäkuljetuksen pääväylänä, kun puutavaraa kuljetetaan välivarastolle.

Konekorjuuketju

Puutavaran hakkuussa ja metsäkuljetuksessa tarvittava hakkuu- ja kuljetuskalusto, jossa on hakkuukoneiden tuotosta vastaava määrä metsätraktoreita puutavaran välivarastolle kuljettamista varten.

Konkelo

Metsän hakkuussa tai esimerkiksi myrskytuhon seurauksena toisia puita vasten nojalleen jäänyt puun runko.

Korjuu

Metsätaloudessa puun korjuulla tarkoitetaan puutavaran valmistuksen ja välivarastolle päätyvän metsäkuljetuksen muodostamaa kokonaisuutta.

Korjuuketju

Puutavaran hakkuussa ja metsäkuljetuksessa tarvittavien koneiden ja työvoiman käytön suunnittelu toimivaksi kokonaisuudeksi. Vrt. Konekorjuuketju.

Korpi

Puustoinen suoalue, joka on yksi soiden luokituksen kolmesta pääluokasta. Muut pääluokat ovat neva ja avosuota.

Kotitarvepuu

Puutavara, jota ei myydä tulojen saamiseksi vaan on hakattu metsänomistajan omiin tarpeisiin, esimerkiksi poltto- tai rakennuspuuksi.

Kourakasa

Puutavaran hakkuussa tehtävä pölkkykasa metsäkuljetusta varten. Kourakasa tehdään koneellisessa hakkuussa sekä miestyönä tehtävässä hakkuussa.

Kourukoukka

Avojuuristen puuntaimien sekä kookkaiden paakutaimien istutuksessa käytettävä työväline.

Kuitupu

Pieniläpimittainen puutavara, jota käytetään metsäteollisuudessa erilaisten massojen, kuten selluloosan, raaka-aineena.

Kulo

Metsäpalo, joka on syttynyt esimerkiksi salamasta tai ihmisen huolimattomasta tulenkäsittelystä.

Kulonkiertämä

Metsäalue, jossa ei ole pitkään aikaan, käytännössä yli 200 vuoteen, esiintynyt metsäpalo. Tällaisesta alueesta käytetään myös nimitystä palorefugio.

Kulotus

Humuskerroksen polttaminen hakkuutahtaiden kanssa metsänuudistamisen olosuhteiden parantamiseksi.

Kunnostusojitus

Aikaisemmin ojitetun alueen vesitalouden parantamista vanhoja oja perkaamalla ja täydennysojia kaivamalla.

Kunta

Kasvijätteiden muodostama huopamainen kerros kivennäismaan pinnalla. Etenkin Pohjois-Suomen vanhoissa kuusikoissa heikentää kasvulustan elinvoimaisuutta ja häiritsee merkittävästi luontaista uudistumista.

Kuorinta

Puutavaran käsittelyä, jossa puun kuori poistetaan osittain tai kokonaan. Nykyisin puutavaran kuorinta tehdään tehtaalla tai muulla jalostuspaikalla.

Kuormajuonto

Puutavaran metsäkuljetusta kuormaa kantavalla metsätraktorilla.

Kuormatraktori

Puutavaran metsäkuljetukseen tarkoitettu kuormaa kantava, yleensä runko-ohjauksella varustettu traktori. Käytetään myös nimitystä metsätraktori.

Kuorma

Puun korjuussa ja kaukokujetuksessa kuormauksella tarkoitetaan puutavarapölkkyjen lastaamista ajoneuvoon.

Kuutioiminen

Tietyn puutavaraerän kiintotilavuuden mittausta ja laskenta.

Kuvio

Metsässä kuviolla tarkoitetaan toimenpidetarpeitaan, kasvupaikaltaan ja puustoltaan yhtenäistä metsän osaa. Käytetään myös nimitystä metsikkö tai metsikkökuvio.

Kuvioluettelo

Kooste metsätilan kuviosta. Vrt. kuvio

Kylvö

Metsänviljelyä, jossa uusi taimikko perustetaan levittämällä metsänuudistamisalueelle puun siemeniä. Kylvö voidaan tehdä koneellisesti maanmuokkauksen yhteydessä tai käsin miestyönä.

Käteiskauppa

Puukauppapahtuma, jossa myydään yleensä metsänomistajan toimesta valmiita puutavaraerä tien varressa välivarastolla. Tällöin kaupasta ei ole tehty ennakkosopimusta. Vrt. Hankintakauppa.

Kääntömätöstys

Kaivinkoneella tehtävää maanmuokkausta, jossa kivennäismaa käännetään mättäiksi samaan kuoppaan.

Laatuharvennus

Kasvatettavan metsän harvennusta, jossa poistetaan teknisesti heikkolaatuista puustoa.

Laho

Elävän puun tai puutavaran puuaineksessa oleva sienten aiheuttama vaurio, joka huonontaa puun käyttöä raaka-aineena.

Laikku

Metsänuudistamisalueella oleva kohta, josta kivennäismaa on paljastettu humuskerrosta poistamalla koneellisesti tai käsin, esimerkiksi kourukuokalla. Laikku soveltuu metsänviljelyssä istutus- tai kylvökohtaksi.

Laikkumätöstys

Kaivinkoneella tehtävää maanmuokkausta, jossa pintamaasta tehdään pitkänomainen, noin 10 – 20 cm paksu kohouma.

Laikutus

Metsänuudistamisalueella tehtävää maanpinnan käsittelyä, jossa humuskerrosta rikotaan ja parannetaan istutuksen ja kylvön onnistumista.

Laki kestävä metsätalouden rahoituksesta

Laki, jonka perusteella yksityismetsänomistajat voivat saada valtion rahoitusta metsänhoito- ja perusrannustoimenpiteisiin sekä arvokkaiden elinympäristöjen säästämiseen ja metsäluonnon hoitoon.

Lakimetsä

Korkeilla alueilla, lähinnä Pohjois-Suomessa sijaitsevia metsäalueita, joiden käsittelyä varten olemassa erityisohjeet.

Lannoitus

Ravinteiden lisäystä metsämaan ravinnetasapainon korjaamiseksi tai puuston kasvun lisäämiseksi. Lisäravinteet voidaan levittää maastoon käsin tai koneellisesti.

Laserkeilaus metsävaratiedonkeruussa

Tiedon keräämistä laserkeilaimella lentokoneesta noin kahden kilometrin korkeudesta. Menetelmää käytetään metsävaratiedonkeruussa. Tuloksena saadaan kolmiulotteista tietoa metsän ja maaston rakenteesta. Vrt. kaukokartoitus

Laskeutusallas

Vesiensojelu varten tehty allas, jonka avulla kerätään kiintoaines ojitusalueita kertyvistä valumavesistä.

Latvus

Sellainen osa puun rungosta, jossa sijaitsevilla oksilla elävät neulas- tai lehdet.

Latvuskerros

Metsässä puut kasvavat keskinäisen kilpailun vuoksi eri pituisiksi ja muodostavat sen mukaan eri korkeuksille asettuvia latvusryhmiä, joita sanotaan latvuskerroksiksi. Yksittäinen puu asettuu sijaintinsa mukaan aina johonkin latvuskerrokseen, joita ovat päävaltapuut, lisävaltapuut, välipuut ja aluspuut.

Lehto

Ravinteikkaalla ja usein kalkkipitoisella maaperällä sijaitseva vehreä ja lajistoltaan runsas metsä. Lehdon puusto on usein lehtipuuvaltainen.

Leimaus

Kasvatushakuksessa tehtävä poistettavien puiden valinta. Leimauksen tekee lähes aina metsuri tai hakkuukoneenkuljettaja hakkuutyön yhteydessä.

Leimikko

Metsään rajattu alue puun myyntiä ja hakkuuta varten. Leimikkoa rajatessa ratkaistaan myös hakkuutapa eli se, miten metsä on tarkoitettu käsitellä.

Lenkous

Metsätaloudessa lenkous tarkoittaa puun rungon tasaista käyryvyyttä. Lenkous vaikuttaa esimerkiksi sahatukin laatuun ja jalostusarvoon.

Lepokuvio

Metsikkökuvio, jolle ei ehdoteta hakkuuta eikä muutakaan käsittelyä talouskaudella, käytännössä metsäsuunnitelman voimassaoloaikana.

Letto

Avosuo, joka on luontaisesti puuton mutta yleensä runsasraviteinen.

Lietekuoppa

Metsäojaan tehty syvennys, kuoppa, joka kerää kiintoainesta ojassa virtaavasta vedestä.

Lohko

Hakattavan alueen (leimikon) osa, jolla käytetään yhtenäistä puunkorjuun menetelmää.

Lumituho

Metsätaloudessa lumituholalla tarkoitetaan puiden latvuksiin kertyneen lumen painosta tapahtuvaa oksien ja runkojen vaurioitumista.

Luonnonmetsikkö

Luonnontilaisena säilynyt metsä, jota ei ole harvennettu tai muutoin käsitelty ihmisen toimesta.

Luonnon monimuotoisuus

Lajien välistä ja sisäistä vaihtelua, perimän monimuotoisuutta, lajien ja erilaisten

elinympäristöjen runsauden vaihtelua sekä elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutusta. Metsäluonnon monimuotoisuuden mittareina voidaan käyttää esimerkiksi alueen lajien lukumäärää, lehtipuun osuutta sekä kuolleiden, lahoavan puun määrää.

Luonnonmuistomerkki

Luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettu yksittäinen kohde, esimerkiksi kookas puu, siirtolohkare tai hiidenkirju.

Luonnonpuisto

Lain nojalla valtion maalle perustettu luonnonsuojelualue, jolla turvataan luonnonmukaista kehitystä. Alueella on tärkeä merkitys tieteelliselle tutkimukselle tai opetukselle, jonka vuoksi kansalaisten vapaata liikkumista luonnonpuistoissa on rajoitettu.

Luonnontilainen suo

Suo, jonka vesi- ja ravinnetalouteen ei ole ihmisen toimesta missään vaiheessa vaikuttettu ja alueelle tyypillinen suoluonto ei ole muuttunut.

Luontainen uudistaminen

Suunnitelmallinen metsänuudistaminen, jossa uusi taimikko syntyy alueella olevien siemenpuiden tai uudistettavan alueen reunametsän siementämällä. Luontaista uudistamista voidaan edistää kasvatettavia taimia häiritsevän vesakon raivauksella ja maanmuokkauksella.

Luontokohde

Luontokohteet ovat erilaisia luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita talousmetsissä. Metsälaki ja luonnonsuojelulaki määrittelevät joukon lakien nojalla suojeltavia kohteita. Metsätilan tietoihin kirjataan myös muutoin arvokkaat kohteet, joiden säilyttäminen on vapaaehtoista. Kts. Metsälain arvokas elinympäristö; Natura-alue

Luovutusmittaus

Mittaustapahtuma, jossa puutavaran myyjä ja ostaja toteavat puutavaran määrän ja laadun. Luovutusmittauksessa yleensä myös puutavaran omistusoikeus siirtyy myyjältä ostajalle.

Lusto

Vuosilusto, puun vuosirengas, joka muodostuu puun vuotuisesta paksuuskasvusta.

Lylly

Kallistuneessa puussa (havupuussa) mutkan alapuolelle muodostunutta lujuttavaa reaktioppuuta, joka on kovaa ja normaalioppuuta tummempaa. Käytetään myös nimitystä janhus. Sahatavarassa lylly voi aiheuttaa taipumista puun kuivussa.

Lähikuljetus

Synonyymi metsäkuljetukselle, jolla tarkoitetaan puun kuljettamista esimerkiksi metsätraktorilla hakkuupaikalta maantien varteen välivarastolle.

Lämpösukka

Lämpösukka kuvaa vuotuisen kasvukauden pituutta. Lämpösukka pienenee etelästä pohjoiseen siirryttäessä ja sitä käytetään esimerkiksi arvioitaessa metsätalouden toimenpiteiden kannattavuutta. Lämpösukka muodostuu laskemalla yhteen kesän aikana kaikkien vuorokausien keskilämpötilan + 5 °C ylittävä osa. Vrt. d.d.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvat maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, metsätalous, eläinlääkintähuolto sekä siihen liittyvä eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta ja turvallisuus, kala-, riista- ja porotalous, vesivarojen käyttö ja hoito sekä maanmittaus.

Maalajite

Irtonainen maa-aines jaetaan rakeon perusteella maalajitteisiin, joita ovat lohkaaret, kivet, karkea sora, hieno sora, karkea hiekka, hieno hiekka, karkea hieta, hieno hieta, karkea hiesu, hieno hiesu ja savi.

Maanmuokkaus

Maanmuokkauksella tarkoitetaan kivennäismaan pinnalla olevan humuksen rikkomista, jolloin parannetaan maaperän lämpö- ja ravinneolosuhteita ja ilmvuutta. Maanmuokkauksella voidaan tehdä menetelmästä riippuen kohoumia muokattavalle alueelle ja parantaa alueen vesitaloutta. Maanmuokkaus varmistaa metsänuudistamisen onnistumista ja helpottaa metsänviljelytyön toteuttamista.

Maannostuminen

Maan pintaosan jakautuminen huuhoutumisen vaikutuksesta kerroksiksi, jotka ulkonaötään ja ominaisuuksiltaan eroavat toisistaan sekä syvemmällä olevasta pohjamaasta.

Maanousema

Pystypuiden runkoja lahoava sieni, joka voi aiheuttaa merkittäviä taloudellisia menetyksiä metsänomistajalle. Ks. Juunikääpä.

Maastoinventointi

Maastoinventointi on maastossa tehtävää metsävaratiedon keruuta. Metsäkeskus kerää metsävaratiedon kaukokartoituksen avulla. Osalle metsäkuviosta ei saada riittävän luotettavaa tietoa kaukokartoituksella tai muun olemassa olevan tiedon perusteella. Nämä kohteet ovat pääasiassa taimikoita, joille tehdään maastoinventointi kuvioittaisena arviointina.

Mahla

Lehtipuiden rungosta kolhun tai oksan katkeamisen seurauksena valuva ja kannoista pursuava neste, joka kuljettaa puussa ravinteita. Mahlaa kerätään ja käytetään ravintoaineena.

Maisemanhoito

Aktiivista maiseman arvojen suojelua, puuston ja muun kasvillisuuden tietynlaisen rakenteen ylläpitoa, hoitotoita sekä entisöintiä ja maisemavaurioiden kunnostamista.

Massateollisuus

Kuitupuuta raaka-aineenaan käyttävä metsäteollisuus, jonka tuote on kuitumassa, yleisimmin sellu. Sellua käytetään paperin ja muiden tuotteiden raaka-aineena.

Mekaaninen vesakontorjunta

Raivaussahalla taikka vesunilla tehtävää taimikonhoitoa, jossa yleensä havupuuvaltaisesta taimikosta poistetaan kehitymistä haittaavaa vesasyntyistä lehtipuuta.

Menettämisseuraamus

Rikosoikeudellinen menettämisseuraamus eli konfiskaatio voi metsärikkosen tapauksessa tarkoittaa rikoksen tuottaman taloudellisen hyödyn ja mahdollisten rikoksetekovälineiden tuomistamista valtiolle menetyksi.

Menovaraus

Metsäverotuksessa, tietynä verovuonna saatua puunmyyntituloja voidaan siirtää tulouttavaksi myöhemmin, 4 – 6 vuoden päähän. Menovarauksella käytetään tulojen hankkimisvuoden jälkeen syntyvien kulujen kattamiseen, esimerkiksi metsänuudistamisen yhteydessä.

Metsien sertifiointi

Vapaaehtoinen sopimus, jossa riippumaton osapuoli tarkastaa (auditoi), että sertifiointiin sitoutuneet tahot ovat toimineet ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävässä metsätalouden periaatteiden mukaan sekä etukäteen sovitun sertifiointikriteerin mukaan. Yleisiä metsäsertifikaatteja ovat esimerkiksi PEFC ja FSC.

Metsikkö

Metsiköllä tarkoitetaan toimenpidetarpeitaan, kasvupaikaltaan ja puustoltaan yhtenäistä metsän osaa. Kts. Kuvio.

Metsittäminen

Puuttoman alueen, esimerkiksi vanhan pellon tai muussa käytössä olleen maa-alueen, kuten hiekkakuopan muuttaminen metsäksi istuttamalla.

METSO-ohjelma

METSO on tunnettu Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma, jonka tarkoituksena on turvata metsien monimuotoisuutta nykyisin ja myös uusien keinojen, joissa monimuotoisuuden turvaaminen perustuu metsänomistajien vapaaehtoisuuteen, kuten luonnonravokauppaan ja luonnonhoitoalueisiin.

Metsäurvalinta

Metsuri tekee harvennushakkuussa poistettavien puiden valinnan hakkuutyön yhteydessä.

Metsä

Kasvillisuuden peittämä ekosysteemi, johon kuuluu puusto ja muu kasvillisuus, maaperä sekä elollinen luonto. Maailmanlaajuisesti metsänä pidetään vähintään puolen hehtaarin laajuisia alueita, josta puiden latvukset peittävät vähintään kymmenen prosenttia ja puut kasvavat vähintään viisi metriä korkeiksi.

Metsäautotie

Puutavaran kuljetukseen ja muihin metsätalouden tarpeisiin maanomistajan aloitteesta rakennettu yksityistie.

Metsähallitus

Valtion liikelaitos, joka huolehtii hallinnassaan olevista valtion metsistä ja muusta maanomaisuudesta. Metsähallitus myös hallinnoi ja hoitaa pääosaa Suomen luonnonsuojelualueista.

Metsäneuvosto

Maakunnan metsätalouden organisaatioita ja sidosryhmiä koottu neuvosto, joka toimii metsäkeskuksen tukena alueellisten metsäohjelmien seurannassa ja toimeenpanossa. Neuvostot seuraavat ja ottavat kantaa myös muihin metsäsektorin kannalta tärkeisiin alueellisiin ohjelmiin ja suunnitelmiin.

Metsäkasvillisuusvyöhyke

Suurilmastoon ja metsäkasvillisuuteen perustuvat vyöhykkeet, joihin koko Suomi on jaettu. Metsäkasvillisuusvyöhykejako hyödynnetään kasvupaikkatyyppiin perustuvassa metsämaan tuotokvyn arvioinnissa.

Metsäkuljetus

Puun kuljettamista esimerkiksi metsätraktorilla hakkuupaikalta maantien varteen välivarastolle. Vrt. juonto – lähikuljetus.

Metsälaki

Metsien hoitoa ja käyttöä ohjaava laki, jota sovelletaan metsätalousmaalla omistajaryhmästä riippumatta ja sen tarkoituksena on edistää metsien kestävästä käytöstä ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä.

Metsälain tarkoittama erityisen arvokas elinympäristö

Lajien säilymisen ja siten metsien monimuotoisuuden kannalta tärkeä, pienialainen ja ympäristöstään erottuva alue, jonka ominaispiirteet ovat säilyneet luonnontilaisena tai luonnontilaiselta kaltaisena. Erityisen tärkeät elinympäristöt määritellään metsälain mukaan.

Metsäio

Metsäio on yhden metsänomistajan metsistä muodostuva kokonaisuus, jonka voi olla yhdessä tai useammassa metsäpalstassa.

Metsämaa

Metsätalouden maata, jossa puuston kasvu on yli yhden m³ vuodessa hehtaaria kohden. Vrt. metsätalouden maa.

Metsänhakkusopimus

Puukauppatapahtuma, jossa metsänomistaja luovuttaa puun ostajalle kirjallisella sopimuksella oikeuden hakata metsästään puita. Metsänomistaja saa kaupassa puiden arvon mukaisen hinnan ja puun ostaja vastaa puun korjuun toteuttamisesta. Metsänhakkusopimus koskee ennalta sovitua, rajattua hakkuualueita. Ks. Leimikko.

Metsänhoito

Metsissä suoritettavia toimenpiteitä, joilla uudistetaan, kasvatetaan tai suojellaan metsiä luonnon monimuotoisuuden, tulevaisuuden hakkuumahdollisuudet ja metsien virkistyskäyttö huomioiden.

Metsänhoitosuosittukset

Metsänomistajien ja metsäammattilaisten käyttöön tarkoitetut, metsäntutkimukseen ja kokemukseen perustuvat toimenpidesuosittukset metsien käsittelyä varten.

Metsänhoitoyhdistys

Metsänomistajien yhteenliittymä, yhdistys, jonka tarkoituksena on parantaa alueensa yksityismetsätalouden kannattavuutta tarjoamalla metsätalouden palveluja sekä ammatillista metsänomistajien käyttöön.

Metsänjalostus

Perinnöllisistä ominaisuuksiltaan paremman metsänviljelymateriaalin kehittäminen. Tavoitteena voi olla esimerkiksi puiden kasvu- ja laatuominaisuuksien sekä taudinkestävyyden parantaminen.

Metsänkäyttöilmoitus

Metsänhakuusta on metsälain mukaan tehtävä ilmoitus Metsäkeskukselle. Uudistamishakkuuta suunniteltaessa ilmoitetaan myös tulevat uudistamistoimet. Metsänkäyttöilmoituksen tekemisestä vastaa maanomistaja, mutta usein hakkuuokteen haltija tai leimikon suunnittelija laatii ilmoituksen metsänomistajan valtuuttamana.

Metsänlannoitus

Ravinneiden lisäystä metsämaan ravinnetasapainon korjaamiseksi tai puuston kasvun lisäämiseksi. Lisäravinteet voidaan levittää maastoon käsin tai koneellisesti.

Metsänparannus

Metsien puuntuottokykyä, puuston laatua sekä puutavaran kuljetusmahdollisuuksia parantavia toimenpiteitä. Yksityismetsissä tehtävään metsänparannukseen on saatavissa valtion varoista tukea. Ks. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta.

Metsätuhovalmiussuunnitelma

Metsäkeskuksen tehtäviin kuuluu metsätuhoihin varautuminen. Valtakunnallisen metsätuhovalmiussuunnitelman ylläpito on organisaation lakisääteinen tehtävä.

Metsänviljely

Uuden metsän perustamista taimia istuttamalla tai siemenistä kylvämällä.

Metsäojitus

Soilla tai veden vaivaamalla kivennäismailla metsän kasvua haittaavan veden ohjaamista pois kaivettavia oja pitkin. Metsäojitus on käytännössä kaivinkoneella tehtävää, vanhojen ojitusalueiden kunnostamista.

Metsäsertifiointi

Vapaaehtoisuuteen perustuva sopimus, jossa riippumaton osapuoli tarkastaa (auditoi), että sertifiointiin sitoutuneet tahot ovat toimineet ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävänsä metsätalouden periaatteiden mukaan sekä etukäteen sovittujen sertifiointikriteerien mukaan. kts. sertifiointi

Metsäsuunnitelma

Tilan metsien hoito- ja käyttösuunnitelma 10-vuotiseksi talouskaudeksi. Metsäsuunnitelman laati metsäammatihenkilö metsänomistajan esittämien tavoitteiden mukaisesti ja toimenpide-esityksissä voidaan painottaa puuntuotannon ohella luonnon- ja maisemanhoitoa, riistataloutta tai virkistyskäyttöä.

Metsätalousmaa

Metsätalouden käytössä oleva maa, joka jaetaan puuntuotokkyyn eli puuston kasvuedellytysten mukaan metsämaahan, kitumaahan ja joutomaahan. Näiden lisäksi erotellaan muu metsätalouden maa, jolla tarkoitetaan metsäteiden, varastojen yms. alueiden alle jääviä maa-alueita.

Metsätie

Yksitystie, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden kuljetuksiin.

Metsätalonomistaja

Metsästä omistava henkilö, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa muusta kuin maatilataloudesta. Tilaan voi silti kuuluu metsän lisäksi viljelysmaata.

Metsätraktori

Puutavaran metsäkuljetukseen tarkoitettu kuormaa kantava, yleensä runko-ohjauksella varustettu traktori.

Metsätuho

Metsätuhoilla tarkoitetaan esimerkiksi hyönteisten, sienitautien, eläinten tai tuulen puustolle aiheuttamia merkittäviä vaurioita, joista metsänomistajalle aiheutuu taloudellisia menetyksiä. Ks. Bioottiset ja abioottiset metsätuhot.

Metsätyyppi

Pintakasvillisuuteen perustuva metsämaiden ravinteisuutta ja samalla puuntuottokykyä kuvaava luokitus. Vrt. Kasvupaikkatyyppi.

Metsävaratieto

Metsävaratiedolla tarkoitetaan paikkatietoja, jotka kuvaavat metsiä sekä niiden hoitoa ja käyttöä. Metsän tietoja ovat muun muassa kasvupaikka, puusto, lakisääteisesti suojeltavat luontokohteet sekä muut erityispiirteet.

Metsäverotus

Metsätalouden tulosta maksettava vero, joka perustuu kaikilla metsänomistajilla vuoden 2005 jälkeen puutavaran myynnistä kertyneisiin tuloihin.

Metsävähennys

Verovähennys, jonka metsänomistaja voi tehdä sellaisesta metsätaloudesta, jonka hän saa ostamaltaan metsämaalta myymästään puutavaraa. Metsävähennys koskee vuonna 1993 ja sen jälkeen ostettuja metsämaita.

Minimitelijä puun kasvussa

Puun kasvua vaikuttava tekijä, esimerkiksi vesitalous tai jokin ravinne, joka rajoittaa puun kasvua.

Mittasakset

Perinteinen työkalu puun läpimitan mittaamiseen. Mittasaksiin voi liittyä myös elektroninen tallennus- ja laskentakomponentti.

Mittautodistus

Puukaupan osapuolien, metsänomistajan tai hänen edustajansa sekä puun ostajan edustajan hyväksymä loppusevelitys puukaupasta, jossa todetaan kaupan kohteena olleen puutavaran määrä ja laatu sekä korjuujäiki. Tyytymättömyys mittaustulokseen, puutavaran laatuun tai korjuujälkeen on esitettävä ennen mittaustodistuksen allekirjoittamista.

Monikäyttö

Metsäalueen käyttäminen moneen eri tarkoitukseen, kuten marjastukseen, metsästykseseen, virkistykseen ja luontomatkailuun puuntuotannon ohella.

Monitoimikone

Metsätaloudessa monitoimikone on useita puutavaran hakkuun vaiheita tekevä metsäkone. Vrt. Hakkuukone.

Muuttuma

Ojitettu suo, jossa puuston kasvu on elpynyt vesitalouden parannuttua ja pintakasvillisuudessa on nähtävissä muutoksia luonnontilaiseen suohon verrattuna.

Myyntihakkuu

Puutavaran hakkuuta, josta kertyvän puutavaran metsänomistaja myy tulojen saamiseksi.

Myyntiverotus

Tuloverolaisissa tarkoitettua metsätalouden pääomatulojen eli puusta saatavien myyntitulojen verotusta. Vuoden 2005 jälkeen myyntiverotusta on sovellettu kaikkiin metsänomistajiin.

Mätästys

Tiivispohjaisille, liiasta vedestä kärsiville kivennäismaille soveltuva maanmuokausmenetelmä. Muokattavalle alueelle tehdään kaivinkoneella kohoimia taimien istutusta varten

Natura-alue

Euroopan unionin tärkein keino pysäyttää luonnon monimuotoisuuden väheneminen on Natura 2000-ohjelma. Ohjelmaan kuuluva suojelualueverkosto turvaa luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä. Tällaisia luontotyyppiä on Euroopassa noin 200 ja lajeja noin 700.

Naveromätästys

Kts. Ojitusmätästys

Neulasanalyysi

Puiden ravinnetilanteen selvittämistä neulasista tutkimalla. Voidaan tehdä esimerkiksi metsänlannoitusta suunniteltaessa tai puustossa ilmeneviä kasvuhäiriöitä tutkittaessa.

Neva

Luontaisesti puuton ja vähäravinteinen avosuota.

Niila

Puun kuoren alla oleva solukko, jota pitkin yhteyttämistuotteet kulkeutuvat puun muihin osiin.

Nuoren metsän hoito

Kestävän metsätalouden rahoitustuen mukainen työläji, johon voi sisällyä taimikonhoitoa, nuoren metsän harvennusta ja siihen liittyvää energiapuun korjuuta. Työläji on nuoren metsän hoitoa, jos arvio kasvatettavan taimikon

keskipituudesta työn jälkeen on yli 3 m. Nuoren metsän hoidon pinta-ala tulee olla vähintään 2 hehtaaria, jotta se on tukikäypöinen.

Ojikko

Ojitettu suo, jossa ojituksen vaikutukset eivät vielä merkittävästi näy puustossa tai kasvillisuudessa.

Ojitus

Metsäojitusta soilla tai veden vaivaamalla kivennäismailla. Metsän kasvua haittaava vesi ohjataan pois kaivettavia oja pitkin. Metsäojitus on käytännössä kaivinkoneella tehtävää, vanhojen ojitusalueiden kunnostamista.

Ojituskelvottomuus

Osoittaa ojituksen kannattavuutta eli arvion siitä, miten alueen puuntuottokyky ojituksella parane.

Ojitusmätästys

Kaivinkoneella tehtävää maanmuokkausta, jossa alueelle tehdään matalia oja ja niistä kertyvästä maasta laakeita mätäitä taimien istutusta varten. Käytetään myös nimitystä naveromätästys.

Paahderinne

Harjun tai vastaavan reunamuodostuman jyrkähkö, valoisan paahteinen etelän-lounaan suunnainen rinne.

Paakkutaimi

Metsänviljelyssä käytettävä puuntaimi, joka on kasvatettu turvepaakkuun. Puun juuret ovat istutettaessa turvepaakon sisällä. Käytetään myös nimitystä pottitaimi.

Paksuuskasvu

Puiden paksuuskasvulla tarkoitetaan rungon läpimitan lisäystä tietyn ajanjaksona.

Paljasjuuritaimi

Metsänviljelyssä käytettävä puuntaimi, jonka juuristo on paljaana. Paljasjuuritaimien käyttö istutuksessa on nykyisin harvinaista.

Palle

Maata muokattaessa auramalla palle muodostuu kohtaan, jossa käännetty maaines on muokkaamattoman maan päällä.

Palokäytävä

Kulutusalueelle suojavyöhykkeen ulkoreunaan tehtävä, noin 60 cm leveä kivennäismaan paljastava käytävä, josta kangashumus ja muu eloperäinen aines käännetään kulutusalueelta pois. Palokäytävästä käytetään myös nimitystä palokuja tai -oja ja sen tekeminen sisältyy kulutuksen valmistelutöihin.

Palorefugio

Metsäalue, jossa ei ole pitkään aikaan, käytännössä yli 200 vuoteen esiintynyt metsäpaloa.

Palsa

Pohjois-Suomen soilla roudan synnyttämä kookas turvekohouma.

Palsta

Leimikosta työntekijää tai työkonetta varten rajattu työskentelyalue, hakkuupalsta.

Parkki

Puun kuori.

Peittaus

Metsänviljelyssä ja taimitarhoilla käytettävän kylvösiemenen suojakäsittely.

Perinneympäristö

Ihmisvaikutuksesta syntyneitä elinympäristöjä. Perinneympäristöjä hoidetaan jatkamalla sen syntyneen aikanaan vaikuttanutta käyttöä kuten karjanlaidunnusta tai niittoa. Perinneympäristöt löytyvät vanhojen maatilapiiriin ympäristöstä.

Perkaus

Taimikonhoitoa, jossa poistetaan kasvatettavaa puustoa haittaavaa kasvustoa, yleensä vesasyntyistä lehtipuuta.

Pienvesi

Lähteet, lähteiköt, tihkupinnat sekä purot ja norot. Metsäläki suojaaa pienvesiä sekä niiden välittömää lähiympäristöä.

Pihka

Havupuun uuteaine. Puu suojaa ulkoisen vaurion seurauksena syntyneen kohdan valuttamalla pihkaa torjuakseen lahosienten iskeytymisen.

Pinokuutiometri

Mittayksikkö, jota käytetään lähinnä halkoja mitattaessa.

Pinta-alaverotus

Maailatalkouden tuloverolain mukainen metsäverojärjestelmä, joka oli käytössä vuoteen 2005 asti. Pinta-alaveroa maksettiin joka vuosi riippumatta puunmyyntituloista.

Pituuskasvu

Puun vuotuinen pituuden lisäys, joka esimerkiksi männyllä on helppo arvioida selvästi erottuvien oksakiekkuroiden väleinä.

Podsoli

Suomen yleisin maannostyyppi, jota syntyy tyypillisesti viileänkosteassa, humidissa ilmastoissa. Ks. Maannostuminen.

Pohjapinta-ala

Metsässä puiden runkojen 1,3 m:n korkeudelta yhteenlaskettu poikkileikkauspinta-ala, joka ilmoitetaan nelimetreinä hehtaaria kohden (m²/ha). Pohjapinta-ala käytetään esimerkiksi puumäärän arvioinnissa ja metsän harvennustarpeen määrittelyssä. Pohjapinta-alan arvioimisessa käytetään relaskooppia.

Poikaoksa

Yleensä paksu, jyrkästi ylöspäin kasvava oksa, joka alentaa tukkipuun rungon laatua ja taloudellista arvoa.

Poistuma

Metsästä lähtevä puumäärä, johon sisältyy hakattu puutavara ja luontaisesti elävästä puustosta poistuva puumäärä.

Pottiputki

Metsänviljelyssä käytettävä työväline, jota käytetään paakkutaimien istutukseen.

Propsi

Kuitupuupölkkyistä käytettävä nimitys.

Puukauppa

Puutavaran myyntitapahtuma, joka perustuu metsänomistajan ja puun ostajan väliseen puukauppasopimukseen. Puukauppa voidaan tehdä pystykauppana, hankintakauppana tai käteiskauppana.

Puutavara

Nimitys, jota käytetään pyöreästä, halkaistusta ja haketusta puusta, joka on metsästä hakattu ja kuljetettu välivarastolle.

Puutavaran teko

Metsässä tapahtuva puutavaran valmistusta, johon sisältyy puun kaato, karsinta, katkotta eri puutavara-ajaksi ja kasaus puutavaran metsäkuljetusta varten. Vrt. Hakkuu.

Puutavaralaji

Metsästä hakattu puutavara ryhmitellään jalostustarkoituksen tai muun käyttötarkoituksen perusteella puutavaralajeiksi, esimerkiksi sahatukeiksi, kuitupuuksi ja pylväiksi.

Puutuoteollisuus

Mekaanisesta metsäteollisuudesta, sahoista sekä vaneri- ja levytehtaista käytettävä yleisnimitys.

Pystyhinta

Puun ostajan metsänomistajalle maksama puun hinta pystykaupassa, jossa puun ostaja toteuttaa puutavaran hakkuun ja metsäkuljetuksen. Käytetään myös nimitystä kantoraha ja kantohinta.

Pystykarsinta

Kuivien ja kasvussa taantuneiden oksien karsimista pystypuista. Tavoitteena on parantaa metsikon tuottoa lisäämällä päätehakuussa saatavan oksattomien tyvikien määrää.

Pystykauppa

Puun myyntitapahtuma, jossa metsänomistaja luovuttaa puun ostajalle hakkuuokkeuden metsäänsä sovitulle, ennalta rajatulle alueelle. Ostaja kaataa puut, kuljettaa ne pois metsästä ja vastaa kokonaisuudessaan puun korjuusta. Metsänomistaja saa myymistään puista pysty- eli kantohinnan.

Pääpuulaji

Metsässä kasvava puulaji, jonka hyväksi hakkuu- ja hoitotoimenpiteet pääsääntöisesti tehdään.

Päättehakuu

Uudistuskypsin metsän hakkuuta, jonka jälkeen alueelle on tarkoitus saada uusi taimikko luontaisesti tai viljellen. Päättehakuutapoja ovat esimerkiksi avohakkuu, siemen- ja suojuspuuhakkuu sekä kaistalahakkuu.

Pökkeö

Pystyyn kuollut, vähitellen lahoava puu. Pökkeliöllä on oleellinen merkitys luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja ne säilytetään aina hakkuuiden ja muiden toimenpiteiden yhteydessä.

Pölkky

Tietyn puutavaran mitta- ja laatuvaatimukset täyttävä, yleensä 3 – 6 metriä pitkä puun rungon osa.

Raakapuu

Puuta jalostavan teollisuuden raaka-aineeksi menevästä puusta käytettävä yleisnimitys.

Raekoostumus

Maa-aines on usean maalajitteen seos. Raekoostumus ilmaisee eri maalajitteiden osuudet.

Raivaus

Metsänuudistamista haittaavan puuston poistamista uudistamisalalta tai puun korjuuta haittaavan alikasvoksen poistamista kasvatusmetsästä.

Raivaussaha

Taimikonhoitoon ja raivaukseen kehitetty polttomootorikäyttöinen metsätyökone.

Ranka

Puun rungon osa, josta on karsittu oksat.

Rasi

Rasiinkaato tarkoittaa, että puut kaadetaan alkukesällä ja jätetään karsimattomina 2 – 3 viikoksi metsään kuivumisen nopeuttamiseksi. Vihreä latvus kuivattaa lehtien kautta myös puun runkoa. Hyötynä rasiinkaadosta on esimerkiksi polttopuun nopeampi kuivuminen.

Relaskooppi

Metsänarvioinnissa käytettävä väline, jota käytetään puuston pohjapinta-alan määrittelymiseen.

Rinnankorkeus

Puun rungon kohta, joka on 1,3 metrin korkeudella maan pinnasta tai ylimmästä juuren niskasta. Rinnankorkeutta käytetään erilaisissa puuston arvioinneissa, esimerkiksi pohjapinta-ala, puuston ikää tai puun tilavuutta arvioitaessa.

Riukumetsä

Kookas taimikko, josta ei vielä kerry myyntikelpoista kuitupuuta.

Rouste

Maan jäänyt pintavesi, joka varsinkin hienojakoisilla hiesu- ja savimailla voi katkoa juuria ja nostella taimia. Käytetään myös nimitystä pintarouta.

Route

Maahuokosissa olevan veden jäätymistä talvella. Jäätyminen voi aiheuttaa maan pinnan liikkumista eli routimista.

Runkoluku

Puuston tiheyden määrittelyssä käytettävä tunnus, joka ilmaisee puiden kappalemäärän yhtä hehtaaria kohden. Runkolukua käytetään esimerkiksi taimikon hoitotarpeen arvioinnissa.

Räme

Puustoista suota, joka kasvaa pääasiassa mäntyä ja usein myös hieskoivua.

Sahatavara

Pyöreästä puusta jalostettu, puutuoteollisuuden perustuote, esimerkiksi lauta, lankku ja parru.

Sahatukki

Puun rungosta tiettyjen mitta- ja laatuvaatimusten perusteella katkaistu pölkky, jota voidaan tuottaa sahatavaraa. Puun arvokkain osa.

Sekametsä

Metsää, jossa kasvaa vähintään kahta puulajia, joista molemmilla on merkittävä osuus metsän rakenteeseen.

Sekapuu

Metsässä pääpuulajin lisäksi kasvava muu puulaji.

Selluteollisuus

Kuitupuuta raaka-aineenaan käyttävä metsäteollisuus, jonka tuote on kuitumassa eli sellu. Sellua käytetään paperin ja muiden tuotteiden raaka-aineena.

Sertifiointi

Metsäsertifiointi tarkoittaa vapaaehtoisuuteen perustuvaa sopimusta, jossa riippumaton osapuoli valvoo, että sertifiointiin sitoutuneet tahot ovat toimineet ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä metsätalouden periaatteiden mukaan sekä etukäteen sovittujen sertifiointikriteerien mukaan. Vrt. metsäsertifiointi

Siemenpuumetsikkö

Metsä, jossa on käynnissä männyn luontainen uudistaminen. Alueelle on jätetty 50 – 150 siemenpuuta hehtaaria kohden, joiden tarkoituksena on siementää alueelle uusi taimikko. Luontaisen uudistamisen alueelle on yleensä tehty myös raivaus ja maanmuokaus.

Sosiaalinen kestävyys

Metsävarojen käytössä turvataan nykyisten ja tulevien sukupolvien mahdollisuus hyödyntää metsien tarjoamaa toimeentuloa sekä virkistys- ja kulttuuriarvoja.

Sukessio

Metsäsuukessio on metsän luontainen kehittyminen aukeasta alasta yleensä ensin lehtipuuvaiheeksi metsäksi ja lopulta vanhaksi havupuuvaiheeksi metsäksi.

Suojavyöhyke

Pienveden tai muun erityisen luontokohteen ympärille jätettävä alue, jolla ei suoriteta hakkuita, maanmuokkautusta tai muita luontokohteen ominaisuudet vaarantavia toimenpiteitä. Käytetään myös nimitystä suojakaista.

Suojuspuumetsikkö

Metsä, johon päätehakkauksessa on jätetty kuusen luontaiseksi uudistamiseksi 100 – 300 puuta hehtaaria kohden. Suojuspuuston tarkoituksena on nimensä mukaisesti suojata alueella olevaa taimiainesta.

Suotyyppi

Luonnontilaisten soiden luokitus viljavuuden perusteella. Luokitus perustuu puulajistoon, puiden elinvoimaisuuteen ja muuhun kasvillisuuteen.

Suppa

Yleensä syvä, jyrkkärinteinen harjualueilla sijaitseva kuoppa, joka voi esiintyä yksittäin tai verkkomaisena suppamaastona. Supan ominaispiirre on viljeä, kellarimainen pienilmasto.

Susipuu

Paksuokainen, leveälatvuksinen ja ympäröivää puustoa kookkaampi puu, joka yleensä on huonolaatuinen ja vie kasvutilaa muilta puilta.

Sydänpuu

Puun rungon sisällä olevaa kuollutta ja pintapuuta kuivempaa puuainetta, joka esimerkiksi männyllä erottuu pintapuuta tummempina osana rungon poikkileikkauksessa.

Säästöpuut

Metsänuudistamisalueille jätettävää puustoa, jotka muodostavat osaltaan lahoppuujatkumoa uuden metsän kasvaessa ja turvaavat näin metsäluonnon biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Säästöpuuta jätetään uudistamisaloille keskimäärin 5 – 10 kappaletta hehtaariale eikä niitä myöhemmin missään vaiheessa korjata pois. Myös myrskyn kaatamat säästöpuut tulee jättää korjaamatta.

Taajamametsä

Taajaman lähialueen metsää, jonka ensisijainen tarkoitus on virkistyskäyttö ja asutuksen suojavyöhykkeenä toimiminen.

Taimikko

Nuorta metsää, joka hoitotarpeen mukaan jaetaan pieniin taimikoihin ja varttuneisiin taimikoihin.

Taimikon harvennus

Kasvatettavan puuston harventaminen sopivaan kasvatusihteyteen, joka määritellään runkoina hehtaaria kohden.

Taimikon hoito

Taimikon laatua parannetaan taimikonhoidolla. Oikein ajoitettu taimikonhoitotyö on puuston tiheyden ja puulajisuhteen säätelyä. Parhaat puuyksilöt saavat lisää kasvutilaa ja metsikkö kehittää myntikelpoiseksi ensiharvennuskohteeksi. Puulajista ja sijainnista riippuen taimikonhoito tehdään noin viiden metrin valtipuudessa, ravinteikkailla kasvupaikoilla kolmen metrin pituudessa. Taimikonhoito pohjaa tulevaa ensiharvennusta, toimenpiteenä on taimikon harvennus.

Taimikon perkaus

Kasvatettavien puulajien kehittymistä haittaavien muiden puulajien poistamista taimikosta. Yleensä perkauksessa poistetaan vesasnytyistä lehtipuuta.

Taimikon vähimmäistiheys

Metsälain perusteella määritelty taloudellisesti kasvatuskelpoisen taimikon minimirunkokoku hehtaaria kohden.

Taimikonhoitotiheys

Metsänhoidollinen suositus siitä, kuinka monta tainta jätetään kasvamaan hehtaaria kohden taimikkoa harvennettaessa.

Taimikon varhaishoito

Taimikon varhaishoito tehdään muutaman vuoden kuluttua metsänviljelystä, kun taimet ovat vähän yli metrin mittaisia. Varhaishoito voi sisältää täydennysviljelystä, taimikon heinäystä, varhaisperkauksen ja -harvennuksen. Varhaishoito turvaa uuden taimikon vakiintumisen ja kuuluu siksi metsänomistajan uudistamisvelvoitteeseen. Kestävän metsätalouden rahoitustuen mukainen työläji. Taimikon varhaisohdossa arvio kasvatettavan taimikon keskipituudesta työn jälkeen on enintään 3 m. Taimikon varhaisohdoin pinta-ala tulee olla vähintään yksi hehtaari, jotta se on tukikelpoinen.

Taimitarha

Taimitarhalla kasvatetaan siemenestä metsäpuiden taimia.

Taimityyppi

Taimi voi tyypiltään olla paljasjuurinen tai paakkutaimi. Lähes kaikki metsänviljelystä käytettävät puuntaimet ovat nykyisin paakkutaimia.

Taloudellinen kestävyys

Metsävarojen käytössä turvataan metsien tuottavuus sekä nykyisten ja tulevien sukupolvien mahdollisuus taloudelliseen hyvinvointiin metsiä hyödyntämällä.

Talousetä

Metsää, jota hoidetaan ja käsitellään myyntikelpoisen, teollisuuden raaka-aineeksi soveltuvan puun tuottamiseksi. Talousetä ei kuitenkaan ole puupeltoa vaan se sisältää eri-ikäisiä ja eri puulajeista koostuvia metsiköitä. Luonnon monimuotoisuutta ylläpidetään talousetä metsissä muun muassa säästämällä arvokkaita luontokohteita ja jättämällä hakkuuaukeille säästöpuuta.

Tasaava luokitus

Puutavaran mittauksessa sovellettava luokitus. Esimerkiksi tukin läpimitan mittauksessa käytetään kahden senttimetrin tasaavaa luokitusta, jolloin luokat ovat 15 cm, 17 cm, 19 cm jne. 15 cm:n luokkaan kuuluvat tukit, joiden läpimita on 14–15,9 cm, 17 cm:n luokkaan tukit, joiden läpimita on 16 – 17,9 cm jne.

Tavaralajimenetelmä

Puunkorjumenetelmä, jossa puun runko katkotaan hakkuupaikalla puutavaralajeiksi, tukeiksi ja kuitupuiksi.

Tehdasmittaus

Jalostuslaitoksen yhteydessä toimivalla mittausasemalla tehtävä puutavaraerän mittaus, jonka tulosta voidaan käyttää myös puukaupan maksujen perusteena.

Terveyslannoitus

Maaperän ravinnetasapainon korjaamiseksi tehtävä metsälannoitus.

Tietoimitus

Tilaisuus, jossa hyväksytään tulevan metsäautotien (tai muun yksityistien) paikka ja tieoikeudet sekä päätetään tieyksiköistä, jotka muodostavat kustannusten jakoperusteen osakkaiden kesken.

Turvekangas

Ojituksen tuloksena kehittyneet, kasvillisuudeltaan kangasmaata muistuttava metsän kasvupaikka.

Tykky

Talvella puun latvukseen kertynyt jää ja lumi, jonka painosta puun latva voi katketa.

Tyveäminen

Puun rungon katkaisu, jolloin tyvestä poistetaan kappale lahovien tai muun laatuviaksi puutavaran hakkuun yhteydessä.

Tyvitervastauti

Juurikäpäsienien aiheuttama tauti männyn juuristossa. Puu pyrkii torjumaan sienien leviämistä voimakkaalla piikkottumisella, joka näkyy puun tyviosan poikkileikkauksessa puuaineksen tummumisena, tervastumisena.

Täydennysraja

Taimikon täydennysistutustarpeen selvittämistä varten määritelty taimitiheydet kappaleta hehtaariale. Jos taimikon todellinen tiheys alittaa täydennysrajan, taimikko täydennetään suositeltuun viljelytiheyteen istuttamalla.

Täydennysviljely

Metsänuudistamisen tuloksena syntyneen, harvan tai aukkoisen taimikon täydentämien istuttamalla.

Uhanalainen

Eliölaji on uhanalainen, kun olemassaolomahdollisuudet ovat heikentyneet. Uhanalaisuusarvioinnissa sovelletaan Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuusluokitusta.

Uudisojitus

Ojittamattoman kohteen ensikertainen ojitus. Metsäsertifioinnin kriteerien perusteella ei uudisojituksia nykyisin tehdä.

Taimikon perustaminen

Metsänuudistaminen, uuden puusukupolven perustaminen luontaisesti tai viljellen.

Uudistushakkuu

Metsän hakkuutapa, jonka seurauksena alue uudistuu luontaisesti (siemenpuu- ja suojuspuuhakkuu tai kaistalahakkuu) tai viljellään istuttamalla tai kylvämällä (avohakkuu).

Uudistamiskypsyys

Metsän kehityksen vaihe, jolloin uuden metsän perustaminen on tuottavampi vaihtoehto kuin vanhan puuston edelleen kasvattaminen. Tällöin metsä suositellaan uudistettavaksi. Uudistamiskypsyyden ensisijainen kriteeri on puuston järeys, joka määritellään puuston keskiläpimitan perusteella. Toissijainen kriteeri on puuston ikä.

Uudistusala

Uudistamishakkuulla käsitelty metsikkö, jossa tehdään uudistamisen edellyttämiä toimenpiteitä, kuten raivausta, maanmuokkausta ja metsänviljelyä.

Vaihtumisyvyöhyke

Metsän reuna-alue, esimerkiksi metsän ja pellon tai kivennäismaan ja suon selvästi erottuva raja-alue.

Vajaatuottoinen metsikkö

Metsä voi olla vajaatuottoinen, jos sen uudistaminen ennen metsänhoidollista uudistamiskypsyyttä on suositeltavampaa kuin edelleen kasvattaminen. Vajaatuottoisuus voi johtua esimerkiksi liian vähäisestä puuston määrästä, metsätuhoon seurauksena heikentyneestä kasvusta tai kasvupaikalle sopimattomasta ja vähäarvoisesta puustosta.

Vakiintunut taimikko

Noin puolen metrin korkuinen, kehityskelpoinen taimikko, joka ei ole vaarassa heinittyä tai vesakoitua.

Valtakunnan metsien inventointi

Määräajoin toistuva metsien arviointi, jolla seurataan valtakunnan metsien kehitystä ja terveydentilaa. Valtakunnan metsien inventoinnin (VMI:n) toteuttaa Luonnonvarakeskus (LUKE).

Valtapietus

Metsikön sadan paksuimman puun keskipituus hehtaaria kohden. Valtapietus on tunnus, jota käytetään esimerkiksi metsikön harvennustarvetta ja -voimakkuutta arvioitaessa.

Valuma-alue

Alue, jolle sateena tai pohjavesivaluntana tuleva vesi purkautuu saman lasku-uoman, esimerkiksi joen kautta.

Vanerikoivu

Vaneriteollisuuden raaka-aineeksi soveltuva järeä koivurunko tai -pölkky.

Varastopaikka

Paikka, jonne puutavaraa on varastoitu. Paikka voi sijaita kaukokuljetusreitillä varrella tai jonkin jalostuslaitoksen läheisyydessä.

Varte

Perusrunko, johon on versoksi kasvamaan kiinnitetty oksa. Metsätaloudessa varttamista käytetään siemenviljelmillä, jossa perusrunkoihin vartetaan halutun laatuisten kantapuun oksa.

Varttunut kasvatusmetsikkö

Järeää kasvatusmetsää, joka ei täytä suositeltua uudistamiskeskiläpimitää. Varttuneen kasvatusmetsän käsittelytapoja ovat harvennus- ja väljennyshakkuut.

Verhopuusto

Yleensä kuusen taimien suojaksi jätettyä puustoa heinittyvillä ja hallanaroilla paikoilla.

Verovähennys

Metsäverotuksessa verovähennyksellä tarkoitetaan verotettavasta metsätulosta vähennettävää tulonhankkimismenoa, joita ovat esimerkiksi metsätalouteen hankittujen palvelujen kustannukset, aine- ja tarvikkustannukset sekä metsänomistajan matka- ja koulutuskulut.

Versosurma

Männynversosurma, sumakkasienen aiheuttama, mäntyjä ja lehtikuusia vaivaava sienitauti.

Vesakko

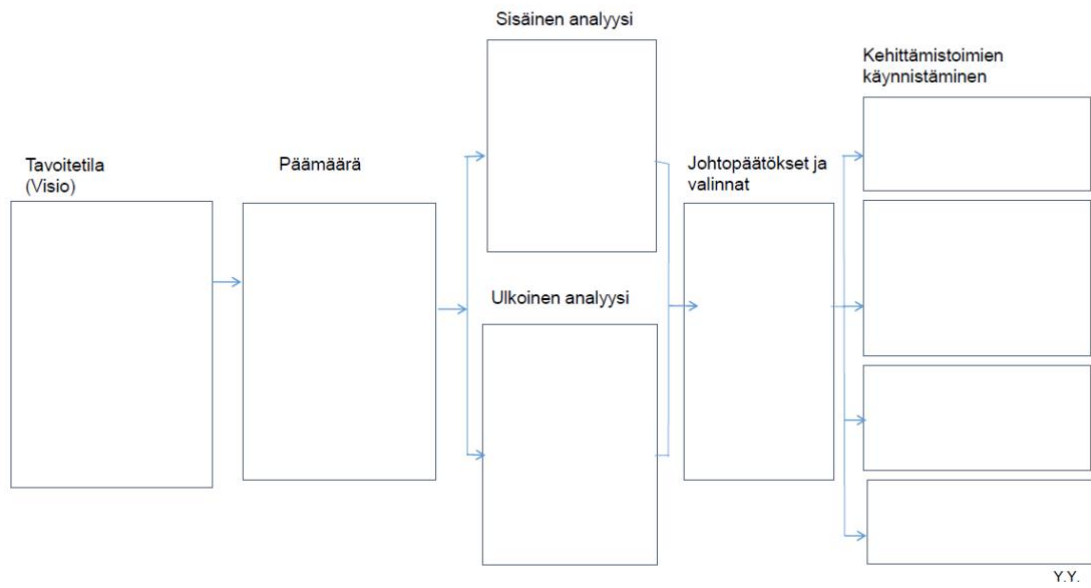
Vanhan emopuuston juuristosta hyödyntävä, suvuttomasti lisääntynyt lehtipuusto tai pensaikko, joka haittaa taimikon kasvua. Vesakko ei yleensä muodosta kehityskelpoista taimikkoa lahoavikaisuutensa vuoksi.

Vesien suojeleminen

Metsätaloudessa vesien suojeleminen tarkoittaa, että eri toimenpiteitä toteutettaessa turvataan vesistöjen hyvälaatuisuuden ja vesiluonnon monimuotoisuuden säilyminen.

Liite 3. Metsästrategia-pohjakaavio

Oma metsästrategia

Liite 4. Kurssipalautelomake

Kysely Oma metsä tutuksi -kurssin osallistujille

I osio

1. Ikä?
2. Sukupuoli (nainen, mies, muu)
3. Kuinka kauan olet ollut metsänomistajana?
4. En ole vielä metsänomistaja, mutta ehkä tulevaisuudessa
5. Omistan metsää (noin ha)?
6. Miten olet hankkinut metsätilan itsellesi? (Ostit, perit, lahja)
7. Omistan metsäni (yksin, puolisoni kanssa, perheeni kanssa, jonkun muun kanssa, jollakin muulla tavalla, miten?)
8. Asutko metsäsi läheisyydessä? Kyllä/Ei, mutta mökkini. Ei, mutta samassa kunnassa. Ei, eri kunnassa.

Kysymykset 8-18 arvostellaan asteikolla (todella huono, aika huono, aika hyvä, todella hyvä). Jokaiseen kysymykseen 8-18 alakysymykset ennen kurssia ja nyt.

9. Kuinka hyvin tunnet metsäsi? ennen kurssia nyt (erittäin huonosti, aika huonosti, hyvin, todella hyvin)
10. Kuinka hyvin olen perillä metsäni taloudellisista arvoista? ennen kurssia / nyt
11. Kuinka hyvin olen perillä metsäni luontoarvoista? Ennen kurssia / nyt
12. Entä kulttuurisista ja virkistysarvoista? Ennen kurssia /nyt
13. Kuinka hyvin tunnet metsäsuunnitelmasi? (kaiken -en omista) ennen kurssia/nyt,
14. Kuinka selvät ovat omat tavoitteesi metsäsi koskien? Ennen kurssia /nyt
15. Kuinka hyvin tunnet eri metsänkäsittelytavat? Ennen kurssia /nyt
16. Kuinka hyvin olet perillä ilmastonmuutoksen vaikutuksista metsiin? Ennen kurssia /nyt
17. Voinko tietämykselläni vaikuttaa metsiini. Ennen kurssia /nyt
18. Kuinka varmasti teet päätöksiä metsäsi koskien? Ennen kurssia /nyt
19. Kuinka varmaksi tunnet itsesi tilatessasi metsäpalvelua? Ennen kurssia /nyt

II osio

Kysymykset 1-11 arvostellaan asteikolla (todella huono, aika huono, aika hyvä, todella hyvä)

Kysymykset 12-16 ovat vapaa teksti kysymyksiä, paitsi 13. kysymyksen vaihtoehdot ovat: vähemmän, saman verran, enemmän.

1. Kokonaisarvioni kurssista on:

2. Kuinka hyvin odotukseni kurssista täyttyivät?
3. Kuinka hyvin kurssi vastasi tarpeitani metsätietämyksessä?
4. Miten kurssi vaikutti metsäverkostoosi?
5. Lähtötietoni olivat riittävät kurssille?
6. Metsätietämykseni ennen kurssia oli?
7. Metsätietämykseni kurssin aikana on ollut?
8. Miten kurssin eri osa-alueet vaikuttivat omaan oppimiseesi?
  - a. luennot
  - b. harjoitukset (oma metsästrategia, metsään.fi-opetus)
  - c. kirjallisuus
  - d. ekskursio
  - e. keskustelut
9. Otettiin kurssilla mielestäsi riittävän hyvin huomioon eri näkökulmia ja vaihtoehtoja?
10. Kuinka hyvin mielestäsi kurssi on käsitellyt kestävästä kehitystä (ympäristö, sosiaalinen ja/ tai taloudellinen kestävyys)
11. Kuinka hyvin kurssi on mielestäsi käsitellyt sukupuoli ja tasa-arvo näkökulmaa metsänomistamiseen liittyen?
12. Olen viettänyt ... tuntia kurssin parissa yhteensä (sisältäen kurssiohjelman 15 h).
13. Olisin halunnut panostaa kurssiin (vähemmän) -(saman veran) - (enemmän) aikaa.
14. Mikä oli kurssissa parasta?
15. Mikä oli kurssissa huonoa?
16. Oliko jotain, mitä olisit vielä toivonut käsiteltävän kurssilla?

Liite 5. Kysely yksityisille metsänomistajille -lomake

KYSELY YKSITYISILLE METSÄNOMISTAJILLE

Tällä lomakkeella kartoitamme yksityisten metsänomistajien näkemyksiä metsästään.

Ole ystävällinen ja merkitse mielipiteesi alla oleviin väitteisiin ympäröimällä sopiva vaihtoehto. Huomaathan että tavoitteen on kartoittaa **omia henkilökohtaisia mielipiteitäsi**, eikä oikeita vastauksia ole olemassa!

Vastaukset käsitellään siten että yksittäisen henkilön vastauksia ei voida erottaa aineistosta.

KIITOS VASTAUKSESTASI!

Lisätietoja

Anne Matilainen, projektipäällikkö
Enemmän metsästä -projekti
Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
anne.matilainen@helsinki.fi

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg
Botnia-Atlantica

Europeiska regionala utvecklingsfonden

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

Merkitse mielipiteesi alla oleviin väitteliin ympyröimällä oma näkemyksesi asteikolla 7 (täysin samaa mieltä) - 1 (täysin eri mieltä).

Ole hyvä ja vastaa siten kuin itse henkilökohtaisesti ajattelet väittelstä, ei niin kuin oletat "suurimman osan ihmisistä" ajattelevan.

	7=täysin samaa mieltä 1=täysin eri mieltä						
	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen vahvaa henkilökohtaista omistajuutta metsiäni kohtaan.	7	6	5	4	3	2	1
Mielestäni Suomen metsävarat kuuluvat tavallaan kaikille Suomen kansalaisille.	7	6	5	4	3	2	1
Oman näkemykseni mukaan useimmat metsänomistajat Etelä-Pohjanmaalla kokevat vahvaa omistajuuden tunnetta metsiään kohtaan.	7	6	5	4	3	2	1
Minulla ei ole vahvoja omistajuuden tunteita metsiäni kohtaan.	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen että minulla on tarpeeksi vaikutusmahdollisuuksia metsieni käytön suhteen.	7	6	5	4	3	2	1
Minulla on hyvät tiedot metsistäni.	7	6	5	4	3	2	1
Seuraan aktiivisesti julkista keskustelua yksityismetsänomistajuuteen liittyen.	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen, että pystyn vaikuttamaan sellaisiin julkisiin metsävaroihin liittyviin päätöksiin, jotka koskevat myös omia metsiäni.	7	6	5	4	3	2	1
Tiedän, miten metsiäni on hoidettu.	7	6	5	4	3	2	1
Vietän paljon vapaa-aikaani metsissäni virkistystarkoituksessa.	7	6	5	4	3	2	1
Vietän paljon vapaa-aikaani metsissäni tehden metsänhoitotöitä.	7	6	5	4	3	2	1
Tiedän, minkälaisia mahdollisuuksia minulla on hyödyntää/käyttää metsiäni.	7	6	5	4	3	2	1
Olen käyttänyt paljon aikaa metsieni hoidon suunnitteluun.	7	6	5	4	3	2	1
Minulla on tietoa metsieni vaihtoehtoisista käyttömuodoista.	7	6	5	4	3	2	1
Mielestäni minulla pitäisi olla nykyistä paremmat mahdollisuudet kontrolloida metsieni käyttöä.	7	6	5	4	3	2	1
Olen sitä mieltä, että pystyn vaikuttamaan metsieni käyttöä koskeviin päätöksiin.	7	6	5	4	3	2	1
Olen käyttänyt paljon aikaa erilaisten käytännön metsänhoitotoimenpiteiden toteuttamiseen.	7	6	5	4	3	2	1
Olen hankkinut varusteita tai vaatteita metsieni hoitoa varten.	7	6	5	4	3	2	1
Olen investoinut paljon rahaa metsiini.	7	6	5	4	3	2	1
Minun suhteeni metsiini kertoo paljon siitä, kuka olen.	7	6	5	4	3	2	1

	7=täysin samaa mieltä 1=täysin eri mieltä						
Keskustelen metsänomistajuudestani kavereideni kanssa.	7	6	5	4	3	2	1
Metsäalueeni ovat useimmiten mielestäni miellyttäviä paikkoja.	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen olevani "samanhenkinen" muiden metsänomistajien kanssa.	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen olevani "kotonani" käydessäni metsässäni.	7	6	5	4	3	2	1
Minua ei häiritse kertoa julkisesti metsänhoidostani tai sen puutteesta.	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen, että minulla on korkein päätäntävalta metsieni suhteen.	7	6	5	4	3	2	1
Haluan vaikuttaa nykyistä enemmän metsieni käyttöön omien arvojeni mukaan.	7	6	5	4	3	2	1
Minulle on tärkeää viettää aikaa omissa metsissäni.	7	6	5	4	3	2	1
Puhun omistamistani metsistä usein "meidän metsinä", jolla viitataan metsiin koko perheen yhteisenä omaisuutena.	7	6	5	4	3	2	1
Olen ylpeä metsistäni.	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen olevani aktiivinen henkilö liittyen metsieni hoitoon / käyttöön.	7	6	5	4	3	2	1
Metsieni tämänhetkinen hoito vastaa omia arvojeni.	7	6	5	4	3	2	1
En välitä siitä, mitä tavoitteita esimerkiksi EU asettaa metsäresurssien käytölle ja hoidolle.	7	6	5	4	3	2	1
Olisin kiinnostunut ottamaan enemmän osaa metsieni käytön suunnitteluun kuin tällä hetkellä teen.	7	6	5	4	3	2	1
Teen yksin päätökset metsiini liittyen.	7	6	5	4	3	2	1
Metsänomistajilla pitäisi olla enemmän mahdollisuuksia kontrolloida metsiensä käyttöä	7	6	5	4	3	2	1
Metsieni nykyinen käyttö ja hoito on mielestäni mielekästä.	7	6	5	4	3	2	1
Tunnen henkilökohtaista vastuuta metsieni hoidon tilasta ja niiden käytöstä.	7	6	5	4	3	2	1
Mielestäni metsieni hoidossa pitäisi ensisijaisesti välttää luonnon vahingoittamista.	7	6	5	4	3	2	1
On minun syyni, jos metsilleni tapahtuu jotakin vahinkoa (esimerkiksi hyönteistuhoja), joka olisi voitu välttää paremmalla metsien käytön suunnittelulla.	7	6	5	4	3	2	1
Minulle ei ole väliä sillä, miten metsiäni hoidetaan.	7	6	5	4	3	2	1
Minun on usein hankalaa tietää, hoidanko metsiäni hyvin vai huonosti.	7	6	5	4	3	2	1
En ole mielestäni itse päävastuussa metsieni hoidosta.	7	6	5	4	3	2	1

Syntymävuosi: _____

Asuinpaikka: _____

Omistan metsäni:

- yksin
- puolisoni kanssa
- perheeni kanssa
- jokuun muun kanssa
- jollakin muulla tavalla, miten? _____

Valitse sopivimmat vaihtoehdot.

Metsäni sijaitsevat:

- kotini välittömässä ympäristössä
- samassa kunnassa kuin kotini
- alle 50 kilometrin päässä kotoani
- 51-100 kilometrin päässä kotoani
- 101-300 kilometrin päässä kotoani
- yli 300 kilometrin päässä kotoani
- toisessa maassa, missä: _____

Sukupuoli: nainen   mies

Vierailen metsissäni:

- en ole koskaan käynyt   joka kuukausi
- olen käynyt 1- 5   joka viikko
- kertaa elämäni aikana   useita kertoja viikossa
tähän mennessä
- kerran vuodessa   päivittäin
- 2-5 kertaa vuodessa

KIITOS VASTAUKSESTASI!

